

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiaē

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Liber Secundus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

non debet tribui auxilium extraordinarium. Exemplum elegans est in l. 1. §. illud 16. ibi: Si potest aliis heres ad suum pervenire, non esse honorariam hanc actionem tribuendam. Si is qui testamento liber esse iussus erit. Exceptio (1) est, nisi contra diversos detur ordinarium & extraordinarium remedium. Sic enim cum pupillo (verbi gratia) vel minori diversa contra diversos competunt remedia, l. 2. C. si tut. vel cur. interven. adeo electio minori competit, ut etiam adversus ipsam electionem restituatur, l. ult. C. dist. tit. Scot. an. b. pag. 180. vid. Cujac. ad lib. 48. Pauli ad Edict. in l. 18. si vicinas. & seqq. de damn. infect. p. 709. & 110. (2) Monent alii generalius: regulam hanc accipiendam esse de remediis

subordinatis; non de coordinatis, ut in l. ult. de priv. at. delict. Sic licet dolus sit pro possessore, & Rei vindicatio detur ei qui dolo possidere desit: l. qui petitori 36. in fin. princip. de Rei vendic. Nihilominus tamen adversus specialem dolum alienantis datur restitutio. l. un. C. de alienat. judic. mut. caus. fact. vid. Wesenb. in parat. C. in quibus causis in integr. restit.

VI.

Non negligentibus subvenitur, sed necessitate rerum impeditis, l. Non enim 16. ff. Ex quibus causis major. sicut nec iis qui luctandi causa ex alterius poena vel damno auxilium sibi impartiri desiderant, l. sciendum 18. d. r.

FINIS LIBRI PRIMI.

Cetera ad hanc literam A. pertinentia B. Lector inveniet infra in Calce totius Operis, quia Augmentum paulo tardius elaboratum fuit.

LIBER SECUNDUS.

CAP. I.
Balbutire.

Vi balbutit, articulata loqui posse censetur, l. 15. C. de testam. junct. l. 26. C. cod. ubi Jaf. n. 2. Hinc est, quod balbutiens recte testamentum condat sine scriptura, recte stipuletur, tutor fiat, & omnia ea gerat, quae sine expressione verborum fieri nequeunt. Add. Carpz. p. 3. consil. 5. def. 2.

CAP. II.
De Bannitis, Banno.

Axioma I.

Bannitus durante banno non potest aliquid alienare de bonis suis. Paul. Fusc. singular. jur. lit. B. n. 6.

II.

Bannitus teneturolvere collectas. Bert. in l. inter quos. §. damni. ff. de damn. inf. ubi DD. Dec. consil. 156.

III.

Bannitus amittit omnem successionem etiam legitimam in illo loco ubi bannitus est. Decian. consil. 64. vol. 3. m. 40. & consil. 86.

IV.

Bannum dicitur sententia interlocutoria non autem definitiva. Aret. in l. qui à latron. n. 7. ff. de rellam. unde Bannitus intermissam innocentiae probationem postea docere potest. Mynf. 2. obs. 88. & injuste banniens tenetur bannito de damnis omnibus. Vrv. decis. 355. lib. 2.

V.

Bannum unius civitatis seu provinciae non extenditur ad alias Civitates vel provincias. Wchn.

obs. pract. verb. 284. nec bannitus in alieno territorio capi potest. Socin. in l. 1. ff. de acquir. poss.

VI.

Banna sunt fructus jurisdictionis. Capyc. decis. 27. n. 30.

CAP. III.
De Bastardis.
Axioma I.

Bastardi non retinent agnationem, nec nomen familiae merentur & indigni omni beneficio dicuntur Dec. Vol. 2. consil. 472. unde non possunt portare arma domus. Marcus Mant. Vol. 1. Consil. 62. n. 7.

II.

Bastardos posse esse Doctores asserit Fusc. singular. jur. lit. B. n. 18. ubi scribit: exemplum patet in multis bastardis Doctoribus, sine quibus utrumque jus nostrum esset obscurum, ut de Bartolo, Johanne, Andrea, Jafone, & aliis infinitis. non enim est impedienda dignitas ejus qui nihil commisit. l. spuris in pr. ff. de decurion.

CAP. IV.

De Bello.

Vid. Rubr. Necessitas. Arma. Hostis.

Axioma I.

Ex bellis civilibus & nomina & materia variorum onerum nascuntur, l. 1. in princ. C. de Cad. toll. imò bellum causa primarum calamitatum humani generis est, Bald. in l. 1. col. 1. C. de serv. fug. perditio animae & corporis, Bald. ad l. 1. C. de cad. toll. Hinc etiam pax iniqua bello iustissimo est preferenda. Carpz. cum alleg. ad L. Reg. cap. 4. sect. 1. n. 11. cum quod horum calamitas intro-

ducit,

ducit, pacis sopire qveat lenitas, d. l. i. pr. c. i. *caus. 34. q. 1. in pr.* unde omnia prius tentanda, quam ad arma procedatur. Hinc Carolus V. Imperator, cum Legatum Venerum quidam ad eum detulisset, quod tarditatem & lenitudinem ejus culpasset, prudentissimè, nihil inde offensus, respondisse legitur; nunquam mundum à bellis quieturum & respiraturum, si ea celeritate, quæ res & causæ plerumque postulant, bella statim moventur. David Chytraeus in orat. de vit. & morte Car. V.

II.

Bellum temerè suscipiendum non est, præsertim Christianis, quibus bellum permillum non est, nisi justum & legitimum, Gail. 2. O. 32. n. 3. Ventura de Valent. in Parthen. Litig. lib. 1. c. 3. n. 39. alias latrocinium est, non bellum. Herodot. lib. 1. Bellum autem justum est, quod pro recta ad Deum religione & pro subjectorum pariter libertate gerendum suscipitur, Nov. 78. cap. 4. in fin. Quod tamen ita verum est, si infideles non quietè vivant, secus si nullo modo Christianos homines & fideles Dei offendant, l. Christianis 6. C. de pagan. c. dispar. n. caus. 23. quest. 8. c. Judæis. extr. de Jud. c. qui syncem. 3. dist. 45. vid. Carpz. cum alleg. ad Leg. Reg. c. 4. sect. 6. n. 16. & seqq. nec enim bellum modus est tollendæ scissuræ Thuan. in præfat. hist. Item justum est bellum, quod necessarium & defensionis causa suscipitur, Carpz. ad L. Reg. c. 4. §. n. 18. & seqq. & singulariter etiam pro religionis defensione Carpz. de c. 4. §. 6. quod denique pro recuperandis rebus ablatis geritur, c. 1. 2. caus. 23. q. 2. l. qui resituere 68. de R. V. Nov. 30. c. n. §. fin. Rec. de anno 1521. §. Unde als wir 29. Rec. de anno 1566. §. Nach obgesetztem 125. & Rec. de anno 1576. wir haben auch 105. Nunquam verò legitima belli causa sola Imperii amplificatio, licet sub prætextu religionis fiat. Vid. Carpz. ad L. Reg. c. 4. sect. 5. & 6. n. 10.

III.

Quæcumq; jura privatus persequitur in judicio, ea princeps persequitur bello. nam ubi desinunt actiones, ibi incipit bellum, causa ergo belli justa non est cupiditas extendendi imperii, metus vicinæ potentia; sed defensio vitæ, religionis, regionis &c. Perez. in Cod. ut armor. usf. n. 18. seqq.

IV.

Bellum dicitur casus fortuitus, l. in rebus 18. ff. commod. imo & incogitatus, unde generali concessione immunitatis, non venit immunitas, ab oneribus belli, quia immunitas non extenditur ad accidentalialia, secundum communem opinionem Alex. consil. 28. n. 8. lib. 1. & consil. 107. col. pen. lib. 3.

V.

Tempore belli factum dicitur, quod paulo ante vel post factum, Bald. c. 1. col. 2. de pac. ten. d. comm. in l. si mulier. ff. solut. matr. l. Perdius. 4. ff. de incend. ruin. nauf. Tiraq. in tr. de retrat. conv. §. 1. gl. 5. n. 2. imo & in materia poenali belli tempus sub se comprehendit tempus treuga; textus in cap. significavit n. de Jud. text. in c. 2. §. vasalli. qui feud. dare poss.

Limitatur dupliciter Felin. in cap. significavit n. extr. de Jud. in pr. ubi vid. & agendum hac de re amplius in formulis.

VI.

Quicumque non habet majestatem ille nec potest bellum gerere. Non igitur Consules aut principes inferiores arma movere possunt, illi enim Judicem habent ad componenda dissidia: neque alii privati, qui si arma moverint, rei criminis læsæ majestatis fiunt, semper enim in illis injusta belli causa præsumitur. Quia verò cum Latronibus nullum bellum est, l. 118. de V. S. nec hi Dominium rerum captarum acquirunt, nec captivitatis nec postliminii jus habent l. 19. l. 24. de captiv. Judices contra eos arma licitè movent, magis enim est executio jurisdictionis quam verum bellum. Perez. in Cod. ut armorum usus. n. 15. 16. 17.

VII.

Tantum in bello spectat ad privatum capientem, quantum princeps belligerans permittit. quia principi bellum geritur, & ipse pro operâ militibus stipendia solvit.

VIII.

Bellum prius debet denunciari & hostis diffidari, aliàs agitur proditorie. Jaf. in §. 15. Inst. de action. vid. Grot. de J. B. & P. L. 3. c. 3. §. 11.

IX.

In bello justo capta statim fiunt capientium eaque in foro conscientia; retinere licet. Jaf. in L. 1. col. 3. ff. de A. P.

X.

In expeditione militari ab omnibus Exercitui annona & res necessaria; advehendæ sunt, nec ullum dignitas, egestas, privilegium vel speciale rescriptum relevat. Perez. C. de quib. mun. vel præstat. n. 1. seqq.

XI.

In principis expeditione cessat immunitas, quam quis habet à Contributionibus bellicis & omnibus servitiis. Brunnem. Comm. C. de quib. mun. vel præstat. XII.

In bello justo militare non est delictum, nisi fiat propter prædam c. militare. §. c. 23. q. 1. & milites de justitiâ belli solliciti non esse sed credere debent, principem suum justè bellum suscipere adeoque hostem occidere possunt, imò debent. Perez. C. qui milit. poss. n. 2. 3.

CAP. V.

De benedictione, Benedicere.

Benedicere est Dei causare bonitatem, nostrum est agnoscere Dei beneficia, Damhoud. in prax. crim. & præsertim paterna benedictio divinam promovet, maledictio non transit sine quadam infamia. l. 13. C. ex quib. caus. infam. non tamen patris benedictio tacitam statim involvit institutionem, Zabarell. consil. 60.

CAP. VI.

Bene facere, bene agere, bene fieri.

Axioma I.

Bene agier inter bonos oportet. §. 1. Inst. de fideicom. hered. ubi Cant. hinc est, quod in bonæ fidei negotiis, ubi boni viri arbitrium locum habet, tantundem valeat officium judicis, quam

in strictis stipulatio, l. 7. de N. G. & quod id gestum credatur, quod agi solet, & loci consuetudo exigit, l. 31. §. 20. de adil. ed.

II.

Ut quis benefacere disatur & bene velle necesse habet c. vasis via 21. caus. 23. quest. 4. vid. D. Joan. à Lignar. in tr. de amicitia, fol. 10. num. 3. Unde rectè concluditur, quod coactè benefaciens non benefacere sit censendus. Jacob. Myser in hist. Proc. Jur. p. 2. c. 6. obs. 2. num. 5. per c. 8. de R. I.

III.

Bene gesta non debent ex alio eventu probari, l. Barbarius 3. de off. prat.

IV.

BENEFACERE invitus nemo cogitur, cap. de Judeis 5. dist. 45. cap. ad fidem 23. quest. 5. Dec. cons. 319. n. 5. Marc. Anton. Genuens. in practicabil. ecclesiast. quest. 147. n. 5. (Ita disertè post alios concludit Hieronymus Panschman, in responsio suo Senatui Lipsiensis dato quest. 1. n. 11. quem referendo sequitur Harprecht in §. item lex Cornel. de sicar. n. 41. Inst. de hpulic. judic. & alias auctoritates in probationem huc allegat Jacob. Ayrrer. part. 2. num. 273. de homicid. necessit. Nam benefacere alteri magis est officii quam necessitatis. Bred. Benefacere, de R. I.)

V.

BENEFACERE tenemur beneficii, l. sed & si lege 25. §. consult. 11. ff. de petit. hered. ubi Bart. l. si vero non remunerandi 12. §. inde Papinianus 8. ff. mandati. l. si non sortem 26. §. libertus 12. ff. de conduct. indeb. cap. cum in officiis 7. de testam. (Benefacienti enim ut beneficiat, natura admonemur. dict. l. sed & si 25. §. 11. de petit. heredit. Laurentius Kirch. 1. cons. varior. auct. 37. num. 25.) Thom. de Thomasset. in floribus legum reg. 55. ubi asserit procedere de honestate & consilio, Card. Tusch. practic. concl. tom. 1. lit. A. concl. 48. n. 1. [Coral. in l. omnia. n. 6. ff. de offic. praefect. urbis. Martin. Mager. de advocat. arm. c. 10. n. 317.] Valenzuel. cons. 173. n. 107. tom. 2.

Obligatio hæc, qua beneficiatus ab aliquo tenetur necessario beneficii ad antidora & sic ad remunerationem, non est taxata, neque debita ex iustitia, sed ex amicitia, non ex necessitate sed ex voluntate, ut per Roman. cons. 500. Summarius, in fin. col. 3. quem refert, Card. Tusch. d. concl. 48. n. 2. ubi n. 3. cum eodem Rom. d. cons. 500. n. 9. subdit, idè talem obligationem ad antidora non posse deduci in pactum.

[Quamquam autem censeatur jus humanæ societatis lacerare, qui cum possit, nullum benefactori suo gratiam reddit, propter quæ rationem sapientissimè Va-

lerius Maximus lib. 6. c. 3. in fine. vers. Et recte, &c. dixit, quod dandi & accipiendi beneficii commercium, sine quo vita hominum vix constaret, perdit & tollit, quisquis benemerito parem referre gratiam recusat. Et quidem hanc naturaliter obligationem animæ nostræ inherentem Seneca considerans affirmavit, quod beneficium accipere est libertatem vendere, nam ex eo quod manet obligatus benefactori, tenetur ex officio honestatis, ut loquitur Pontifex in cap. illud. 1. causa 8. quest. 2. reverentia exigente, voluntatibus ejus obedire: vid. omnino Pacian. cons. 112. n. 42. cum seqq. ubi plur. hinc. Cantuinc. Inst. de donat. lib. 2. tit. 7. Beneficium non reddere boni viri non esse judicat.

Rectè tamen & aliquando officium Judicis intervenit lege accedente. Unde bene inferit Aristoteles, quod sicut parentes aluerunt filios imbecilles, ita mox illi imbecilles & senio confecti vicissim eadem alimenta à valentibus filiis reportare debent, quam Philosophorum sententiam sequuntur & Jcti. Carpz. p. 2. constit. 10. de fin. 29.

Hinc sequitur ex contrario, summum nefas quenquam injuriā affici eorum, à quibus beneficia accepit, cum liberalitas donantis magis ad obsequia quam ad insolentiam erigere debeat, l. 1. vers. nam qui. C. de revocand. donat. Just. Meier. in disp. de donat. simplici. thes. 93. & quod ex suo benefacto nemo debeat inops fieri l. 50. de re judic. cum semper qui beneficit, ita benefacere velle videatur, ne sibi noceat, quia, ut ait glossa in c. nisi 3. de auct. & suspall. me potius diligere debeo quam alium, Gomez. Inst. de act. §. pœnales 13. fol. 704. Sed sicut beneficii beneficii decet, ita inimico nemo benefacere velle creditur, l. pro dot. Wesemb. in parat. de adim. vel transfer. leg. n. 4.]

CAP. VII.

De Beneficio.

Axiom. I.

Beneficium est benevola actio gaudium tribuens capienti, cap. an. 2. f. 23. Panorm. in c. an. de commod. & in cap. ad audientiam de prescript. Unde & qui depositum accepit beneficium dare dicitur l. Lucius 24. in fin. ff. de positi. & beneficium dicitur jus suum remittere, & exigere quod possit. l. 32. §. si ve autem res 32. ff. de don. int. vir. & ux. l. sed si unus 17. §. planè 12. de injur. l. si majores 25. l. c. donationis. 34. C. de transact. Hering. de fidejuss. c. 6.

II.

Beneficii collatio quædam est dominatio c. fin. de off. Vic. in 6.

Hæc regula declaratur ut propter eam non statim necesse sit beneficium omnino esse gratuitum

tum: l. 3. ff. de obseq. parent. & patron. pr. est. Sic v. c. feudum ex benevolentia & amore domini datur etiam si mediante pecunia a Domino redimatur, quia isthac tantum remunerandi causa intervenit cap. unic. 2. ff. de i. si remunerandi. 6. ff. Mandati. l. 56. §. 3. eod. a potentiore enim fit denominatio. Ant. Hering. de fidejuss. n. 439.

III.

Omnium interest hominem hominis beneficio affici. l. si servus 7. in fin. de serv. export. Wesen. in Paratit. de Appell. num. 7. Mart. Magerus de advoc. Arm. c. 14. n. 142. modo id fiat legitime. Warem. ab Erenb. 2. de saner. fol. 47. & benemerentibus dentur, cap. relatum 12. vers. licet autem. extra de test.

Ratio, quia beneficium & gratia concordia vincula sunt. Patrit. lib. 5. de Institut. Reip. tit. 4. Cic. de fin. 2.

IV.

Beneficium nos adjuvari non decipi oportet. l. in commodato 17. §. sicut 3. ff. commod. Wesen. in Paratit. de his qui not. infam. n. 5. nec decipere iis debemus. l. 1. c. de his qui veniam atat. Vult. conf. Marp. 19. vol. 3. n. 59.

V.

Beneficium auferri nobis periculum non potest cuius facto nobis quæsitum est, postquam radices egit, pleneque coaluit. l. si post mortem 10. §. fin. de bon. poss. contra tabb. l. si quis 112. l. qui Romæ 122. §. Flavius 2. & ibid. Jas. n. 17. ff. de V. O. Thoming. conf. g. num. 41. Unde Andreas de Isernia in c. a. num. 13. qui succedere teneantur. Innocentium IV. (qui, cum post obitum Friderici I. Imperatoris multis multa concessisset, postea revocavit) damnat atque improbat, adde Nov. 10. an. §. 1. Dn. Arum. l. 2. de i. 5. n. 19. v. plenius Erenkel. de priv. in genere lib. 3. c. 8. & seq.

Fallit hæc regula, quotiens accipiens causam dedit revocationi, veluti si (1.) negavit beneficium aut beneficii causam, l. 22. §. 1. de re jud. hoc verum si sciens negavit, secus si ignorans. (2.) Stingratus l. ult. c. de rev. don. cap. 2. f. 23. adde Alex. in l. non tantum. §. quod autem. (qui est hic ipse textus l. 22. §. 1. de re jud. ubi 4. ponit exceptiones l. sup. tit. prox. Ax. 5.

VI.

Beneficium saepe quis ex alterius persona habere potest, etsi id per se non haberet l. 10. §. ult. de bon. poss. contra tabb. l. 36. de excusat. tur. Huius regulae explicationem una cum pluribus exemplis & limitatione vide apud Carpz. p. 2. conf. 9. de f. 4. per tot.

VII.

Beneficium nemo cogitur facere l. injuriarum. 13. §. si quis. 4. de injur. c. precaria 4. caus. 10. q. 2. Jacob Myrer in process. histor. part. 1. q. 4. §. 4. ob. j. n. 8. Mart. Mag. de Advoc. arm. c. 14. n. 38. Kremberg de necessar. defens. q. 2. n. 5. Unde qui invitatus dedit beneficium non dedisse videtur, l. si servo 84. ff. de hered. Inst. hinc beneficium ab homine duro asperè datum, panem lapidum vocat Fab. Terrucol. quem esurienti accipere necessarium sit. Senec. de benefic. lib. 2. c. 7 & 8 lib. 6. c. 4. in fin. Hering. de fidejuss. lib. 1. c. 1. n. 54. Et beneficium quod sit ex debito, pro

beneficio non habetur. l. proxime. 50. ff. de rit. nupt. l. si servo 84. pr. de hered. Inst. l. 1. §. pen. de aq. quod. usurpatione potentiorum tamen successu temporis transeunt beneficia in necessitatem. Brunn. ad l. 5. c. de agric. & censit. in fin.

VIII.

Beneficium nemo sibi ipsi dat, cap. cum ad nostram. ult. de Instit. nec sibi quis donat vel vendit, cum nemo sit suus frater sed alterius, & nemo par sibi, sed alicui, ut pulchrè ostendit Senec. lib. 5. de benefic. c. 10. Marc. Anton. de Amet. dec. 51. n. 14. Hering de fidejuss. c. 7. n. 12.

IX.

Beneficium minimum non curatur, cap. student. 39. dist. 50. cap. terrulas 53. caus. 12. q. 2. cap. non potest. 21. de prob. in 6. l. scio 4. ff. de resit. in integ. l. 9. §. ult. & l. si q. ff. de dol. mal. Ceph. conf. 39. num. 3. in Rip. trakt. de peste. p. 3. n. 30. 1. Jas. in auth. qui rem. n. 5. c. de SS. Eccles.

X.

Beneficium regulariter est perpetuum. l. fin. ff. de pati. Hoc præcipue locum habet in beneficiis principalibus quæ decet esse mansura c. 16. de Reg. Jur. in 6. Nov. 10. c. 1. §. 1. Nov. 1. cap. 1. in fin. Laurent. Kirchof. in conf. Var. 7. Ctorum. vol. 2. conf. 11. n. 29.

Declaratur hæc regula, quod locum obtineat in beneficio non limitato & restricto ad certum tempus, nam tum limitata causa, limitatum etiam producit effectum. ut vid. amplius in fin. lib. 3. in cap. de causa. & de beneficiis quæ genus actionis procreat, non quæ dantur ex personæ conditione, tum enim deficiente persona deficit beneficium. l. 68. de R. I. Carpz. p. 3. conf. 28. de f. 6. n. 8. unde est quod beneficia personalia non transeant ad heredes l. 13. sol. matrim. c. 7. de R. I. in 6. Carpz. p. 3. conf. 11. de f. 5. n. 5. quod etiam locum videtur habere in emtore per l. 6. de hered. vel. att. vend. junct. l. 9. §. fin. ff. de public. & vestig. ab hac tamen limitatione 7. exceptiones colligere poteris ex Zas. lib. 2. Respons. 7.

XI.

Beneficium nobis etiam ignotis acquiritur: l. cum pater 77. §. 3. de leg. 2. conf. infr. ax. 19.

Fallit hæc regula quotiens agnitio seu factum acquirentis requiritur. l. 10. de don. l. 38. §. 1. l. 86. §. 2. de leg. 1.

XII.

Beneficium concessum principali trahitur etiam ad augmentum. c. quia circa 22. de priv. ubi privilegium concessum Ecclesiæ super decimis Episcopalis retinendis, extenditur ad prædia post concessionem privilegii quæsitæ: De hac regula vide Albert Brun. in tract. de augment. in conclus. g. num. 1. & seq. num. 8. Limitatur tripliciter. in libr. 1. cap. de Accessorio. 8. Axiom. 4. & Axiom. 5.

XIII.

Beneficium juris nemini est auferendum. Nov. 22. c. 23. l. 2. §. 4. & 5. de re jud. cap. indul. 17. de R. I. in 6. Kirchof. 1. conf. var. 7. Ctorum 11. n. 13. nec etiam est angustandum Spec. de Expens. §. nunc videndum 5. vers. sed pone. verum potius ampliandum. Idem de att. 5. quid si filius. non tam

men eousque extendendum, ut contra mentem legis deferatur etiam incapacibus. l. *Lucius Titius* 88. §. *Lucius Titius* u. ff. de leg. 2. omnis enim dispositio, quamvis generalis restringitur ad terminos habiles. l. *ut gradatim* u. §. 1. de mun. & bon. nec ut concedatur ei qui contra legem peccat. l. 37. §. 1. vers. in delictis de min. l. *sancimus* 15. C. de judic. cap. bone 23. de elect. d. 4. in fin. quibus ad libertatem proclamare non licet.

XIV.

Beneficia & gratia Principum non subjacent juri positivo, quia princeps est supra jus positivum. C. *proposuit* 4. cum ibi not. extr. de concess. prebend. Et potest mutare quadrata rotundis, ut dicunt Host. Ant. & Panorm. in cap. cum venissent. 12. ext. de jud. Curt. jun. part. 2. feud.

XV.

Verba in beneficiis Principum non debent esse sine effectu aliquid operandi & ita intelligenda, ne laedant jus quæsitum tertio & citra injuriam cuiusque sint. l. *prætor ait* 2. §. *merito ait* 10. ff. ne quid in loc. publ. l. *nec avus* 4. C. de emancip. lib. Consil. Argent. lib. 1. consil. 42. n. 10.

XVI.

Beneficium pro beneficio fœnerari non debet. Petr. Peck. lib. 1. c. 44. num. 1. de test. conjug.

XVII.

BENEFICIUM Principis latè est interpretandum, l. 3. ff. de constitut. Princip. l. *quod vero* 14. ff. de legib. l. *si quando* 35. C. de inoffic. testam. l. 2. C. de noxalib. actionib. l. *cum multa* 7. C. de bonis quæ liber. cap. cum dilecti 6. de donationib. cap. quia circa 22. de privileg. cap. olim 16. de verb. significat. (adde Bened. Carpzov. lib. 4. cons. titul. 9. Respons. 63. n. 20. 23. 27.) Abb. cons. 101. in quæst. in fin. n. 11. lib. 1. Alex. cons. 160. Visothemate. n. 3. vers. secundò præsuppono, lib. 2. latè Oldrad. cons. 300. Factum tale est Rom. cons. 89. Visis iis, n. 4. cum seqq. ubi enumerat requisita ad hoc, ut locū habeat hoc Axioma; Tiraq. de Nobilit. c. 37. nu. 59. ubi adducit textū optimum in l. 2. ibi: cum per absurdum perque temerarium sit, hanc nostræ liberalitatem pietatis quæquā astuta interpretatione non ad augmentum, sed ad diminutionem convertere. C. de præpos. agent. in reb. 12. 21. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præf. 103. n. 31. Cott. in memorab. verbo privileg. pag. 704. Valasc. cons. 58. nu. 11. Thom. de Thomasset. in florib. legum reg. 56. Card. Tusch. præf. 9. Cardos. in praxi Judicium, & Advoc. verbo beneficium n. 67. Monet. de distribut. quotid. p. 2. q. 14. n. 6. & 39. Joseph Aldrette in alleg. Juris pro omnimoda Regularium exempt. p. 3. c. 6. n. 12. Sanctarel. var. resolut. p. 1. q. 41. n. 32. (Unde est quod si liberalitatis principalis socius sine herede decesserit, totum id pertineat ad socium, t. t. C. Si lib. Imp. soc. 10. 14. & quod sua beneficia ipsi Principes

soleant interpretari. l. 43. de vulgar. & pupillar. substit.) hinc etiam quando princeps inhabilem promover, de impedimento præsumitur dispensare. Perez. in C. si servit. vel libert. n. 6. & si princeps alicui donat possessiones vacantes integro statu, cum adjacentibus, fructibus & omni jure donasse censetur l. 2. C. de Don. vacant.

Limita nisi donaret quippiam non solitū donari, vel damnosum Reipubl. aut alicui alteri. Itaque donato castro jurisdictionis simul donata non censetur, & concessa Jurisdictione non derogare princeps censetur juri quod populo competit eligendi magistratum. Multò minus donata Jurisdictione regalia & jus occupandi bona vacantia Concessa censetur. vid. Perez. C. de bon. vac. n. 4. 5. 6. 7. 8.

Intellige hujusmodi Axioma, quando agitur de præjudicio Principis concedentis, secus tamen est si agitur de præjudicio tertii, ut per Jason. in l. fin. num. 19. & 20. ff. de constit. Princip. Oldrad. cons. 50. in fine, ver. non obstat Anchar. cons. 161. Viso diligenter, in princ. Socin. reg. 1. Alex. cons. 215. Non obstat. n. 4. & seq. vers. item licet. lib. 7. Jo. Imola 121. n. 21. Pinel. in l. 2. C. de rescind. vendit. p. 1. c. p. 2. in princ. & n. 4. Molin. de primogen. lib. 1. cap. 42. Cald. Pereira de nominat. emphyt. q. 21. n. 56. Card. Tusch. d. tom. 1. lit. B. concl. 50. n. 1. (Schurff. cons. 23. n. 13. Cent. 3. tunc enim beneficium strictè est interpretandum l. 40. ff. de administr. Tutor. gl. in l. fin. de constit. Princ. per l. 2. §. merito & §. si quis à Princ. ff. Ne quid in loc. publ. Schr. de feud. part. 4. c. 1. n. 31. Quia beneficia Principum non præsumuntur auferre jus tertii, eleg. Carpz. p. 2. cons. 22. def. 10 per tot. Masc. de probat. concl. 1003. n. 22. Menoch. de præf. lib. 2. præf. 9. Cabed. Lusit. decis. 93. n. 2. p. 2. Mart. de Jurisd. p. 4. casu 94. nu. 29. cum seqq. Aloyf. Ricc. in collect. decis. p. 5. collect. 1752. Gonzal. ad reg. 8. Canc. gl. 28. Steph. Grat. discept. forens. c. 421. n. 38. cum seqq. Gabr. Pereira de manu Regia. p. 1. c. 6. n. 17 [Recipit tamen Principis beneficium latam interpretationem, etiam si sit in præjudicium tertii, quando verba hoc important, Dec. cons. 113. Viso tenore, n. 6. quem refert Card. Tusch. d. lit. B. conclus. 49. n. 11. ubi concl. 50. nu. 25. resolvit, quod beneficium Principis strictè interpretatur, quando concedit, vel donat reservata sibi in privilegium Coronæ vel Principatus: & num. 13. ex Zabarell. consil. 126. num. 6. subdit, quòd licet beneficium Principis latè interpretetur, tamen,

tamen litera beneficiales, seu ad beneficia Ecclesiastica obtinenda, tanquam ambitiosae strictissimam recipiunt interpretationem.

(Porro hoc axioma de liberalitatibus & largitionibus recte effertur, non de privilegiis: *l. 7. in fin. C. de bon. qua lib.* maxime si sint privilegia immunitatis, quae stricta & odiosa sunt. *Perez. C. de immuni nem. conced. n. 3.* unde cum pupillis largiuntur alimenta usque ad pubertatem: hanc munificentiam interpretantur leges usque ad plenam pubertatem *l. Melai 14. ff. de Alim. legat.* vel cum loca quaedam coloniis beneficio concedunt, aut assignant, latior sit interpretatio *Cujac. i. feud. 12. 2.* Non intelligitur de beneficiis Privatorum, utpote quae odiosa. *gloss. in l. si maritus 2. de fundo dotali.* Petr. de Ravenn. *sing. 156.* Cum ne quidem Inferiorum Principum beneficia tam late, sed strictè sint interpretanda. Alberic. *ad l. 3. num. 27. & in feud. lib. 1.* Alciat. *respons. 7. num. 10. lib. 4.* Et quod privati donatio vel beneficium non late, sed strictè sit interpretandum, docuit Casp. Vallasc. *ad l. Imperium. num. 55. ff. de juris dict. curjuratio est tum in l. 25. ff. de probat. tum in l. quidquid 99. si de Verb. Oblig.* cum certum sit donationem non esse b. f. sed stricti juris. *S. actionum. Inst. de action. Dissent. Innocent. ad c. cum fidem. extra de ressit. Spoliator. Jason. in d. l. 3. num. 10. Alexand. consil. 160. num. 6. consil. 204. n. 17. per text. in c. cum dilecti. num. 38. de don. Goedd. in consil. Marpurg. consil. 26. v. 3. n. 65.*

XVIII.

BENEFICIUM non confertur in invitum, *l. fin. C. unde legitimi. l. nec emere 16. C. de jure deliber. l. hoc jure 19. §. non potest 2. ff. de donat. l. invito 69. & l. invitatus 156. §. quod cuique. ff. de reg. jur.* Bald. *consil. 1.* Quaedam Ecclesia, ver. in contrarium, lib. 1. ubi loquitur in unione, legitimatione & emancipatione, ut non valeant invito eo, qui consentire debet, etiam si actus fiat ad sui favorem propter mutationem status, late Calderin. *consil. 56. An si Episcopus. alias 1. de translat. Episcopi.* ubi quod Episcopus non promovetur ad Cardinalatum invitatus, & *consil. 57. alias 2. de translat. Episcopi.* ubi quod Papa invitos compellit Episcopos transire ex causa utilitatis Ecclesiarum; secus verò pro honore personarum, Tirac. *de nobilit. c. 6. n. 40.* Thom. de Thomasset. *reg. 60. & 151.* Cardos. *in praxi Judicium & Advocat. verbo beneficium. nu. 65.* Surdus *consil. 167. num. 15.* late Cardin. Tusch. *pract. conclus.*

n. 1. lit. B. conclus. 52. Benedict. *Agid. ad l. ex hoc jure 5. ff. de just. & jure. p. 1. §. 6. nu. 36. vers. & quamvis.* (Unde qui semel principis beneficium repudiavit, ad illud postea non habet regressum, §. 4. de fidejuss. Ratio, quia semper id agere qui libet magistratus debet, ne beneficium suum cuiquam sit captiosum aut injuriosum, *l. Paulus notat 8. de prator. stipul.* quod & ad ea beneficia pertinet, quae à principibus conceduntur. *l. 4. C. de Emancipat. liber. l. ex facto 43. de vulgar. & pupill. substit. Ant. Faber. in Cod. suo ad Scrum Vellej. de fin. 2.* Et beneficia non debent esse captiosa, §. 2. ibi: *& inhumanum quiddam accidebat. I per quas personas.*)

(Limitationis loco notari potest, quod in hac regula 1. praesupponendi sint termini habiles. Sic infans nunquam dici potest invitatus, quia nec volens esse potest &c. Inviti enim vocabulum *πλυσσιν* est, & 1. denotat eum qui possit velle & repugnare. 2. Denotat eum qui repugnare non potest, cum privato praesupponat habitum, jam autem invitatus nemo potest esse, nisi qui voluntatem habuerit. Plura vide apud Knipschild. *exercitat. 13. quæst. 1. adde quæ infra 983. 6.*

XIX.

BENEFICIUM datur propter officium *l. generaliter 52. §. 1. C. de Episcop. & Cler. l. ult. C. de resitut. milit.* Monet. *de distribut. quotid. p. 2. q. 2. n. 40.* Nicolaus Garcia *de benefic. p. 1. cap. 2. n. 60. & p. 7. cap. 11. num. 1.* Leo Valentin. *decis. 145. num. 13. lib. 1. cap. fin. de Rescr. in 6.* Boër. *consil. 21. n. 18.* Menoch. *de Arbitr. quæst. caus. 329. num. 1.* & inter beneficium & beneficiarum contrahitur quasi matrimonium. Unde qui non potest præstare officium, ad eum non debet pertinere beneficium. *textus est. 2. feud. 21. in fin. de milit. qui arma bellica depos. Thoming. consil. 44. num. 110.* Boër. *consil. 33. num. 18. per Panorm. in cap. consideramus, de Elect. junctis iis, quæ dicit in c. accedens 24. de præb.* Unde qui negligit officium, beneficium non debet percipere *c. diversis fallaciis. 5. de cler. conjug.*

CAP. IIX.

De beneficio divisionis.

Axioma I.

Quoties tutela à pluribus administrata, toties si unus conveniatur, locus est beneficio divisionis. Ratio consistit in æquitate, quia omnes administrant tutelam.

Limita (1.) modò omnes fuerint solvendo, *Mev. P. 7. det. 297.* (2.) modò omnes sint praesentes, (3.) modò huius beneficium non renunciaverint.

II.

Quoties plures ad eandem rem æqualiter sunt obligati, toties unò conventò locum habet beneficium divisionis. Ratio, quia sic æquum est, ut, qui æquales sunt in obligatione, æquales quoque partes præstent in solutione. Hòc igitur beneficio gaudent fidejussores. §. 4. *Instit. de fidejuss.* Mandatores & Constituentes l. fin. *Cod. de constit. pecun.* plures correi debendi *Carpz. P. 2. C. 17. def. 13.* Tutores & Curatores *axio. preced.*

CAP. IX. De Beneficio excussionis seu ordinis.

Axioma I.

Quoties plures sunt tutores, sed unus tamen factò agitur contra alterum, toties locus est beneficio excussionis. Quia maximè æquum est ut ille prius reddat rationes, cui omnium cura & administratio commissa. *Habn ad Wesenb. de admin. & peric. tut. n. 8.* Exemplum est in tutoribus honorariis, quibus præ omnibus hoc beneficium competit.

Limitatio præcipua est, nisi alter solvendo non sit, quòd sublimita: nisi contutor petat, ut suo periculo fiat excussio, & caveat de reliquo solvendo, *Mev. P. 7. Dec. 296.*

II.

Quoties plures ad eandem rem sunt obligati, unus principaliter, alter per consequentiam, toties locus est beneficio ordinis seu toties principalis primùm erit conveniendus. Ratio consistit in ipsà æquitate, quæ suadet ut prius conveniatur, qui vel ob præcipuam culpam seu utilitatem ex re perceptam, sive etiam ob aliam causam principaliter tenetur. Ita ergo gaudebunt hoc beneficio fidejussores simpliciter tales. *Nov. 4. c. 1. pr. sicut & succedanei dñe Nückbürgen* qui sunt fidejussorum fidejussores. Possessores item rei generaliter obligatæ *Nov. 4. c. 2.* Tutores honorarii, *Mev. P. 7. Dec. 397.* Magistratus, si non idoneum dederit tutorem l. 4. C. de Magistr. conven.

Limita nisi is, qui principaliter obligatus est, non possit conveniri, ut, si sit pupillus, *Carpz. P. 2. C. 18. def. 8. n. 5.* Conf. l. 13. pr. ff. de Minor. aut, si difficulter conveniretur vel bona non haberet.

CAP. X. De benemeritis & remunerationibus.

Axioma I.

Causa benemeritorum contractui par est, & privilegium ob benemerita concessum transit in contractum. *Bald. in l. qui se patri 3. C. unde liber. Tiraq. in l. si unquam 8. verbo. donatione. num. 14. C. de Revocand. donat. Decian. consil. 25. num. 35.* Roland à Valle *consil. 76. num. 12. col. 2.* Cravett. *consil. 963. num. 26. vol. 6.*

Unde consequitur, quòd privilegia ob benemerita concessa revocari non possint, *Bald. in l. cum in l. yri ff. de dol. & in l. qui se patri 3. C. in.*

de liber. gloss. in l. si pater 34. §. 1. in verb. irrevocabilis. ff. de donat. & ibid. Ang. & Rom. dicentes, quòd id, quòd alias est revocabile, fiat irrevocabile, si factum sit propter benemerita. *Rip. in l. si unquam. verb. largitus num. 12. C. de revoc. don. Alex. consil. 216. num. 2. vol. 2. Rom. consil. 207. n. 7. col. 1. Rimin. sen. consil. 307. Rim. jun. consil. 540. num. 30. & consil. 556. num. 107. Vult. consil. Marp. 35. vol. 3. n. 13.* Et sicut contractus, ita privilegium ob benemeritum concessum reputetur esse reale, & adheredes transitorum *Bald. consil. 335. vol. 1. Menoch. 1. pr. sumpt. 103. num. 13.* Vultej. *inter consil. Marpurg. vol. 13. consil. 35. num. 11.* Ratio, quia, ut dictum, benemeritorum causa pars est contractus, ita ut quòd meritorum reponendorum nomine ob causant vel præteritam vel futuram conceditur, protinus in contractum transeat. l. *Lucius 21. §. fin. ff. ad municipalem. l. quòd semel 5. & ibid. Bart. ff. de decret. ab ordin. faciend. Paul. de Castro in l. digna vox 4. num. 6. C. de LL. Cravett. consil. 963. num. 26. lib. 5. Capit. decis. 106. num. 2.*

II.

In prohibitis benemerita sunt probanda, nec statatur assertioni concedentis, sed in concessis creditur concedenti circa merita. *Bartol. in l. ambitiosa. col. 2. ff. de decret. ab ordin. faciend. Bald. in l. ex his verbis. C. de testam. milit. Dd. communiter in cap. primo. extr. de probat. Roland. à Valle consil. 5. n. 22. Mascard. vol. 1. concl. 184. de probat. Vultejus inter consil. Marp. 35. volum. 2. num. 91.*

III.

Benemeritis viris magnis & in dignitate constitutis aliquid attestantibus fides plenaria adhibenda. *Jaf. consil. 102. num. 3. lib. 2. Cothman. consil. 30. num. 54. Schrad. consil. 43. num. 40. vol. 2.*

IV.

Multa propter benemerita & remunerationem conceduntur, quæ alias prohibentur. l. *Agvilius Regulus 27. l. si pater 34. §. 1. de don. Philippus Decius consil. 498. n. 25. Jafon. in d. l. ex hoc jure. num. 57.* Unde est, quòd benemerita sustineant rei Ecclesiasticæ alienationem. l. *jubemus nulli 14. pr. vers. scientes. ibi: ad vicissitudinem beneficii. C. de SS. Eccles. Jaf. in l. ex hoc jure. num. 60. de just. & jur. Tiraq. in l. si unquam. vers. donatione largitus num. 27. C. de revocand. donat. Ruin. consil. 175. num. 4. volum. 1. Menoch. lib. 2. cas. 434. nu. 2. de arbitr. Judic. quæst. Schrad. vol. 2. consil. 39. num. 124. quia obligatione naturali ad remunerandum beneficientibus tenemur. l. 25. §. consuluit. ff. de hered. petit. Jafon. in d. l. ex hoc jure. n. 52. Wesenb. in parat. num. 5. de O. & A. Plura & elegantia exempla vide apud Arum. lib. 2. decis. 5. n. 41. 42. & seqq. l. ad bestias. 31. de panis. conf. Tit. Cod. de auro Coronario ibig. Perez. n. 1. 2. 3. ubi bene meritis coronæ aureæ dære dicuntur.*

CAP. XI.

De Beneplacito.

Axioma I.

Beneplacitum (auff Wohlgefallen) nulli legi subiacet. l. *fides commissaria 11. §. 7. ff. de leg. 3. & ibid.*

vid. gloss. in verbo volueris. Nat. consil. 608. num. 5. et 3. Engelhart in disp. de vestigal. thes. 22. in fin. Gall. 2. observo. 60. n. 15. Mar. Mager. de Advocat. arm. cap. 16. n. 321. Et quandocumque revocari potest uti tradit Carol. Sapia in l. fin. ff. de consil. princip. c. 3. num. 17. part. 2. Martin. Mager. d. loc. unde clausula reservatoria beneplaciti appositae contractui reddit illum conditionalem. Cephal. consil. 118. num. 9. Panciroli. consil. 35. n. 5. Borelli. consil. 47. n. 17.

II.

Contractus ad beneplacitum tam diu durabilis ac firmus manet, quamdiu alter contractum illum non revocat vel moritur, Martin. Mager. de Advocat. armat. c. 16. num. 322. Sine tamen causalegitima revocari non potest, Capit. Decis. Neapolitan. 116. num. 1. & seq. quem refert & sequitur Caroc. tract. de Locat. & conduct. quæst. 12. num. 13. ubi dicit, Confutem ad beneplacitum positum, non debere sine causa revocari, & quod semper talis concessio intelligatur arbitrio boni viri, & hæc reputetur notabilis limitatio. Bald. in l. meminisse. de offic. Proconsul. & legat. Franc. in c. si de legat. col. 3. de offic. de leg. lib. 6. idem Bald. in l. fin. §. a. num. 4. C. comm. de legat. cum multis per Jason. in l. sic legatum. num. 6. in fin. de leg. 1. Ruin. consil. 181. num. 6. lib. 1. Felin. cap. 1. col. antepen. ubi etiam Andreas ab Exe. num. 391. de consil. Attento tamen communi usu loquendi beneplaciti verbum importat beneplacitum liberum, & non ad arbitrium boni viri refertur, prout eo modo apud Gallos intelligi dicit Guido Papa de c. 475. & Cora. cons. 156. colum. penult. lib. 3. seq. Menoch. de Arbitrar. judic. quæstionibus, quæst. 8. num. 10. lib. 1.

III.

Beneplacitum solvitur morte concedentis, l. locat. precarii quæ rogat. ff. loc. Bart. l. more. n. 17. ff. de juris dict. Gail. 2. obs. 60. num. 15. ubi vid. plur. cap. si gratiosus de Rescript. in 6. Goradin. cons. 22. num. 7. Hinc est quod suspensio facta ad beneplacitum alicujus morte solvatur seu revocetur. vid. latè Hieron. March. ad l. 15. C. de Rei vind. n. 54. cap. seq. sic suspensio banni ad beneplacitum morte finitur. Angel. concl. 217. col. 9. quem sequitur Decius cons. 108. num. 2. vid. Menoch. 2. arbitr. ad consil. 69. num. 5. confer. Tom. 1. R. Jur. Francos. lit. B. verb. beneplacitum. Exempla alia huc pertinentia vide apud Martinum Mager. de advocat. armat. cap. 16. num. 332. & seq.

Regula hæc limitatur t. nisi ad beneplacitum sedis Pontificiæ vel Cæsareæ Majestatis quid sit concessum, tunc enim morte summi Pontificis vel Imperatoris non censetur finitum. Quia eo casu dignitas Papalis vel Imperialis, quæ semper durat, nõ autem persona consideratur per text. in c. si gratiosus de Rescript. in 6. & tradit. Bart. in l. centesimis. §. si ita stipulatus. n. 3. de V. O. ubi Jason. num. 13. Idem in l. more. n. 7. de juris d. omnium judic. Decius in cap. ex literis. n. in fin. de consil. Jul. Clar. in præd. Crim. §. ult. quæst. 71. in fin. Covarr. d. c. 15. n. 2. & Johan. Bolognet. cons. 2. num. 9. Quando autem concessio dicatur

respicere dignitatem concedentis vel ipsam personam privatam, explicant Ruin. Capic. & Covar. var. resolut. lib. 3. c. 15.

Hinc officialis ad beneplacitum Principis reputatur perpetuus. Alexand. in l. Principalibus. in fin. ff. si cert. petat. & ibi latè Jaf. Bart. in l. de pupillo. §. si quis ipsi Prætori. quæst. 3. ff. de nov. oper. nunciat. Cyn. Bald. in l. quisquis C. si cert. petatur. Jason. in l. sufficit. notab. 2. Dig. de condit. indeb. Chassan. in consuet. Burgund. rubr. 1. §. 6. num. 82. Tiraquevel. de Retr. convent. §. 2. gloss. 1. num. 74. Ratio prædictorum est, quia ipsa dignitas, non persona, est causa finalis intentionis, secundum Præpos. in §. illud. fin. num. 1. in fin. Afflic. num. 1. per cap. quoniam. & ibi Abb. de offic. de legat. Panoromit. in cap. quoniam de offic. de leg.

Secus si inditeris concessionis scriptum sit ad beneplacitum Romani Pontificis vel Imperatoris: Eo enim casu per mortem hujus vel illius concessum expirat, quia tunc magis spectatur persona, quam dignitas, ut tradit Philipp. Franc. in cap. si gratiosus. num. 8. ubi multos allegat. adde Covarr. lib. 3. variar. resolut. c. 15. num. 2. adversus Bald. Lap. & Gum. Quod fortius procedit, si scriptum sit ad beneplacitum Papæ, Cæsaris, vel Regis nostri, ut voluit Bald. & Philipp. Franc. numero septimo, in dict. capit. si gratiosus advers. Joh. Andr. Card. Imol. in cap. literis de Rescript. Quod tamen non procedit, quando esset appositum beneplacitum impersonaliter, ut donec Papæ vel Regi placuerit: ita Bald. & Philipp. Franc. d. loc. ver. quod tamen limitatur in quo ut arbitror fundatur, quod decisum refert Capyc. Decis. 136. n. 4. concessionem ad beneplacitum regium, non extingui morte Regis. Ratio, quia tunc demum cum voluntas a certa persona dependet, moritur cum persona, tradente Bartol. in l. locatio. 4. ff. Locat. & in l. centesimis. §. fin. colum. 2. vers. ultim. forma hic unam. ff. de Verb. Oblig. Cyn. in l. fin. & ibid. Bald. in 6. quæst. C. de contr. empt. Alexandr. in d. l. centesimis. §. fin. alias. l. seq. de Verb. Oblig. & in l. post dotem. ff. solut. matrim.

Notandum, quod hic de morte dicitur, non extendi ad mortem civilem, per eam enim non cessat voluntas vel beneplacitum, sicut dicitur in deportato in l. cum pater 77. §. hereditatem 4. ff. de leg. 2. neque enim mors civilis æquiparatur naturali, nisi in casibus in jure expressis, ut per gloss. in c. 1. de offic. Vicar. & gloss. in cap. placuit 10. quæst. 1. Bartol. in l. ex ea parte. 121. §. in Insulam. ff. de Verb. Oblig. Plures limitatos casus huc spectantes vid. apud Martin. Mager. de Advocat. armat. cap. 16. n. 344. & seqq.

CAP. XII.
De Benevolentia.

Axioma I.

Benevolentia & justitia conservant imperia. Benbello in safc. prim. part. 2. capite. 1. Vent. de Valent. in Parth. litig. lib. 1. cap. 6. n. 24. Hinc merito benevolentia populi Principum thesaurus, prædiumque firmissimum dicitur à Besold.

de *Aerar public.* c. 2. p. 28. Bodin. lib. 5. de *Repubblica*, c. 5. Solent igitur Imperatores & Reges primores Regni sui honorare, dum eos caput cooperire jubent, Cognatos, amicos, fratres suos vocant, & volunt ut à subditis honorentur. Perez. Cod. ut dign. ord. serv. n. 19. seqq.

II.

Benevolum Judicem habere bonum est. Jac. *Alzer in hist. process. jur. part. 1. c. 2. obs. 2. num. 1.*

III.

Sæpe, quod ex voluntate & benevolentia cooperat, in necessitatem cadit, licet de jure nec princeps nec privatus ullum jus acquirat, ex actu, qui à mera voluntate procedit. Ita ex præstationibus subditorum domino factis consuetudo inducitur & illa præscriptione firmantur immemorabili. vid. Perez. Cod. de auro coronar. n. 6. 7. 8.

CAP. XIII. De Benignitate, Benigno, Rigore juris, Severitate.

Axioma I.

Benignitas merito laudanda. l. si ventri 24. §. 3. ibi: potest benigne dici. ff. de priv. cred. Unde i. quod benigne datum cum fraude revocari non debet. l. 62. de Ed. Ed. 2. in legum dubia interpretatione benignior semper, id est, juris rigore prætermisso, ut ait gl. in l. si statum liber 6. ff. de stat. lib. est sequenda l. proximè 3. circa med. ff. de his quæ in testam. l. si fuerit 10. §. 1. de Reb. dub. Ratio quia benignitas æquitati tribuitur, sicut ratio juri l. nulla 25. de leg. & 3. in pronunciando etiam benignitatis ratio rigori juris est præferenda. l. si tibi pecuniam 20. in fin. ff. si cert. pet. l. si tibi 25. de donat. Unde est quod benignitatem condemnationi inferenda. Fulv. Pac. lib. 2. de probat. cap. 44. num. 37. censet, meliusque esse nocentem absolvere quam innocentem condemnare JCrus in l. 5. ff. de pen. statuat. l. Adrianus 47. ff. de Obl. & Act. l. inter 38. de re jud. Alciat. 3. præsumt. 44.

II.

In benignitate & severitate æquitas consistit pro facti sc. circumstantiis Decian. in l. fugitivi 5. num. 94. C. de serv. fugit. Jason. in l. et si legibus. num. 4. C. si contra jus vel util. pub. de qua relatè tractat Benckend. ad l. 1. p. 4. membr. 4. limit. a. per tot. ff. de R. I. & Ant. Mar. Corat. d. cas. 32. per tot. Jac. *Alzer in hist. proc. jur. part. 1. c. 2. obs. 4. n. ult.*

CAP. XIV. De Bestiis.

Axioma I.

Bestiis nihil inest virtutis. Conan. *Comment. jur. civil. lib. 1. c. 6. n. 1.* hinc cum bestiis certare infamia notatur: Provincia tamen noxias occidere licet l. 1. §. 6. de postuland. vid. Perez. Cod. de Venat. Ferar. n. 1. 6.

II.

Bestiæ caveis incluse principique transmissæ non plus quam septem diebus intra singulas civitates reineri possunt, tum ob periculum evasione, tum ob sumtus qui ad eorum alimoniam ex publico suppeditari debent. l. 1. un. C. de Venat. Ferar. ibique Perez. n. 16. seq.

CAP. XV.

De Bibulis: Ebrietate.

Axioma I.

Bibuli sunt immemores legum. gloss. in l. fin. verb. querere. Cod. in quibus causis. in integr. ubi tamen Platea nimis insolenter Imperatori Justiniano temulentiam tribuit, cum ipse leges melius componere ignorat.

II.

Bibacior quo quis, eo malitiosior, sicut etiam aleator, quo doctior eo nequior. Sarisbon. lib. 8. de nug. cur. cap. 6. quo magis dolendi sunt illi qui ex bibacitate gloriam querunt: quos falsè perstringit Carpz. in præf. crim. p. 3. quæst. 146. num. 12. & seqq. ubi & illam quæstionem, An & quatenus ebrietas in delictis excuset, declarat.

CAP. XVI.

Biennium.

Axioma I.

Biennium est tempus angustum. l. 1. in princ. C. de usucap. transform. vide infra de tempore.

II.

Biennium continuum, quo actio de dolo præscribitur in l. fin. C. de dolo malo non est mutatum in quadriennium l. fin. C. de temp. in integrum restit. Erumm. ad l. fin. C. de dolo. n. 7. Myns. cent. 1. obs. 51.

CAP. XVII.

Bis.

Axioma I.

Bis das, qui cito dat. Damhouder. in tractat. parium. loco dare invite.

II.

Bisidem promitti aut solvi eadem res non potest. §. sic itaque 15. de act. l. qui bis 18. de Verb. Oblig. adde infra 2. 18. 3.

Limita 1. nisi quantitas promissa sit. l. 34. §. 3. de legat. 1. tunc voluntatis erit quæstio, ideoque stipulator ad utrumque teneri probare poterit, d. l. 34. §. 3. de leg. 1. Gothofred. ad d. l. 18. de V. O. 2. Nisi debeat quid ex diversis causis. l. 18. de Oblig. & Act. Carpzov. p. 3. c. 8. d. 17.

III.

Bis quod fit, dicitur frequenter fieri. Prosp. Farin. de delict. & Pan. lib. 1. 3. quæst. 23. n. 17.

IV.

Consuetudo introducit per binum actum. Andr. in c. 1. n. 5. de his qui feud. dare poss. quia multis vicibus dicitur factum esse, quod bis tantum

tim factum est. Alex. in l. sap. n. 2. ff. de Re. jud. gloss. in l. hoc rescriptum ff. ad Scutum Silan.

CAP. XIX.

Blandiri. Blanditiæ. Assentatio. Postulatio. Suggestio.

Axioma I.

Blandiri est licitum. Zas. ff. de inoffic. Test. n. 10. Adeo quidem ut blanditiæ nec in testamento sint prohibita. l. ult. ff. si quis aliquem testari prohibuerit & mutui affectionibus amorem provocare non sit criminofum. l. 3. C. cod. l. 70. de hered. instit. quamvis blanditiis homines alliciantur, c. qui sincera 3. dist. 45. Card. in Clem. 1. S. nos de reliq. & vener. Sancti juxta illud poeta, --- Pueris dant crustula blandi Doctores, elementa velint ut discere prima. & blanditiis novercalibus deliniti patres plerunqve malignum inferant judicium circa sanguinem suum. leg. 4. ff. de inoffic. testam. Loccen. Synops. jur. Suetic. p. 218. q. 5.

II.

Blanditiæ instantissimæ habent vim minarum. Pet. Peck de testam. conjug. lib. 1. c. 9. num. 9. juxta cap. petio 31. extra de jurejur. l. 1. ubi gloss. C. si rector provincie. & gloss. in l. ult. C. quod cum eo Rebuff. ad ordin. Reg. tom. 2. Rubr. de rescript. artic. 2. gloss. 3. vid. l. 1. C. de petit. bonor. sublat. lib. 10. t. 12. sicut & potentioris assentatio fraude non caret. Unde preces & blanditiis superiorum vehementes inducere vim & metum. Mascard. conclusio 1. observat. In vehementes blanditiis acriter invehitur Cicero lib. 3. offic. ibi: Mihi quidem etiam veræ hereditates, non honestæ videntur, si sint malitiosis blanditiis officiorum, non veritate, sed simulatione quæ sita: v. Loccenium in synopsi juris Suedici pag. 217.

CAP. XIX.

De Blasphematoribus. Blasphemia.

Blasphemia non est dissimulanda, cap. in nonnullis 15. extra de judicis. & blasphemantem non deferens est puniendus, cap. si quis per capillum. 10. caus. 22. quæst. 1. in med. nec ullam veniam meretur. Hieronym. Epistol. 33. Unde nec gaudet immunitate templorum. Farin. de delict. & pan. lib. 1. tit. 4. q. 39. num. 102. inficit enim aërem ut cœlum fiat pestilens. Novel. 72. c. 1. §. 1. vers. propterea igitur. Domin. Paris à Puro in suo tr. de Ludo. f. 191. n. 50.

Bonum v. infra Malum.

CAP. XX.

De Bonis.

Axioma I.

Causa bonorum & causæ vitæ merito comparantur, arg. l. 14. C. de Advoc. diversorum judic. 1. Ratio, quia bona dicuntur alter hominis

sanguis per dict. text. in l. Advocati 14. C. de Advoc. divers. jud. Kremb. de necess. defens. quæst. 7. num. 3. Rip. in c. 1. num. 15. de judic. Menoch. de arbitr. jud. quæst. cas. 110. num. 6. & seq. lib. 2. cent. 2. Johan. Borch. de feud. c. 8. num. 14. & c. 7. part. 1. num. 43. Mascard. de probat. concl. 898. num. 8. Jac. Weyer de homicidio necess. part. 1. nu. 157. Rosenth. de feud. c. 6. concl. 53. num. 3. v. Gothofr. Anton. disp. feudal. §. thes. 4. B. Ratio, quia per res seu facultates nostras honor, vita, & status dignitas conservatur, quæ per bonorum & facultatum inopiam sæpè pereunt, per Nov. 90. c. 1. pietatis 6. C. de suspect. int. & Ger. sing. 82. Alex. cons. 52. num. 4. vol. 4. Bald. in l. si tuis nummis. C. de Op. libert. & l. penult. C. de constit. pec. Mart. Mag. de Advoc. arm. c. 11. num. 94. & 95. Theod. Reineck. lib. 1. class. 2. c. 8. num. 100. de regim. Sec. & Eccles. Unde rectè bona rerum agendarum nervus, secundus hominis sanguis & fidejussor futuræ necessitatis dicuntur. vide Soc. in l. fin. col. 2. solut. matrim. Petr. Gerhard. de Petr. Sancti. sing. 73. n. 5. Böckel. de publ. jud. disq. 6. fol. 131.

Limitationis loco tamen ad hanc regulam notari potest, quod quanquam bona seu res respectu hominis utilissima sint, non tamen per se, sed tantum hominis gratia condita & comparata intelligantur, §. in pecudum 37. de R. Div. l. in pecudum 28. in ff. de usur. l. cum igitur 2. ff. de stat. hom. eleg. Obrecht. de defens. necess. c. 8. n. 9. & 10. ubi dicit: Iniquum esse vitam hominis pro quo Christus est mortuus, tam viliter pretio estimare. Mart. Mager. de Advocat. arm. c. 6. n. 420. & seq. ubi vid. plura de discrimine bon. & hominis vitæ.

II.

Bona ingenii & fortunæ omnibus patent. Jas. Inst. de R. D.

III.

Bona in familia conservari Reipubl. interest. Bald. ad l. Maximum 4. C. de lib. præter. Ratio, quia dignitates familiarum & ordinum conservari maxime Reipub. interest, honor autem per bona conservatur. vid. sup. Axiom. 1. Unde est quod veteres magis amaverint ex masculis progenitos quam ex feminis, §. 15. de hered. quæ ab intest. def. & jura ita constituerint, ut plerunqve hereditates ad masculos confluerent, §. ceterum 3. Inst. de leg. agn. success.

IV.

Bona divita minus utilia quam unita. Tiber. Decian. cons. 73. n. 9. vol. 2.

V.

Bona Ecclesiæ sunt bona pauperum. Nov. 7. c. 7. in fin. pr. ubi Dn. Gothofr. ad verb. ex reb. Unde est quod res Ecclesiæ velut pauperum perpetuo alienari nequeant. dict. c. 7.

VI.

Quoties de qualitate bonorum quæritur, toties bona semper talia præsumenda ut plenius jus in illis habeat possessor.

Ratio: quia pro possessore præsumitur, arg. l. 42. ff. de O. & A. Ita e.g. bona præsumuntur magis censitica quam emphyteutica, magis allodia-

allodialia quam feudalia. *Carpz. P. 2. Const. 39. def. 34.*

Limita, ut bona magis emphyteutica, quam censitica intelligantur si fortiores presumptiones jus possessoris elidant, v.g. si dominus in translatione rei suae sibi reservasset dominium directum. *Carpz. P. 2. Const. 39. def. 6.*

VII.

Bona praesumuntur esse allodialia non feudalia, text. in c. un. §. inter filiam, ubi Dd. si de feud. def. contrav. fuerit int. Dom. & Agn. 2. f. 26. Albert. Bruno conf. 1. in fin. Gail. 2. O. 69. n. 4. vid. plures citatos à Dn. *Carpz. part. 1. C. 27. d. 7.* Ratio, quia feudum quaedam species servitutis est, gloss. & Dd. in l. si cuius, ff. de usufr. res autem quaelibet libera esse praesumitur l. 8. p. C. de servit. & aqua.

Ampliat hanc regulam, ut licet annuatim cappones vel alias res pro bonis possessor solvere cogatur, potius tamen emphyteusis, vel census praesumatur quam fundus feudalis *Carpz. part. 2. const. 39. def. 34. per tot.*

Exceptio est nisi alia fortior & specialis praesumptio hanc generalem excludat & minus foret. *Carpz. d. p. 1. c. 27. def. 7. & p. 2. C. 39. d. 34.*

VIII.

Bona parentum etiam viventibus iis quodantenus ad filios spectant, l. n. ff. de lib. & post. §. 2. Inst. de hered. qual. & diff. hoc verum quodammodo ut in d. §. 1. reperire licet, seu quoad vorum & destinationem paternam. d. l. n. non in rei veritate. l. si legatarius. §. §. fin. de leg. 3.

IX.

In bonis maternis pater habet usum fructum l. 1. l. 2. C. de bon. matern. Si tamen male administrat, aufertur ab eo administratio. l. fin. C. de sent. pass.

X.

Bonorum suorum vires nemo praesumitur ignorare. l. quisquis, 15. C. de rescind. vendit.

XI.

Bona avita retinere maxime nostra interest. l. 38. de R. V. l. 1. §. 15. si in fraud. patron. l. 35. de min. praesertim domos, in quibus forte defecere parentes, viximus minores, in quibus majorum imagines aut videre fixas aut revulsas satis est lugubre. l. 22. C. de Admin. tut. & cur. Unde est quod minor in licitatione bon. immobilium, quae majorum fuerunt, victus restituatur d. l. 35. de min. & quod olim proximi agnati jus retractus habuerint. l. 14. C. de contrah. emt. quod utitur postea fuerit correctum per d. l. 14. Fridericus tamen primus, §. fin. idem jus confirmavit: & Pontifex in cap. 8. de res. in integ. Nec Cam. omnino ab eo adversatur *Myns. 3. obs. 51. Gail. 2. obs. 19.* unde etiam est, quod illae personae, quibus alias prohibita est Bonorum immobilium emtio, possint tamen paterna & avita emere, e.g. in provincia militans l. 62. de contrah. emt. l. 9. de re milit. Exteri, l. un. C. non licere habitatoribus metropolim hinc, licet palatini, milites, Curiales, non possint conducere praedia fiscalia vel principis l. un. C. quib. ad conductionem praedior.

possunt tamen, quae antecessorum suorum fuerant. *Perez, Cod. d. t. n. 3.* Hinc agnati praedia patrimonialia retrahere possunt, & bona feudalia monasterium ingredientis agnatus statim recuperat. *Perez. ibid. n. 45.*

XII.

Bonis carens fictione juris habetur pro mortuo, l. 1. §. sed etsi patruus, ff. de conjung. cum emancip. lib. nec sperat heredem. l. 28. de vulg. & pup. subst.

XIII.

Mobilia bona ossibus adhaerent ejus cujus sunt, ubicunque etiam terrarum inveniantur. *Coler. de process. execut. part. 1. c. 3. num. 230. Jacob. Schultz. p. 1. quae st. 39. n. 12.* ita ut non magis à persona ejus separari queant, quam anima separari potest à vivo corpore. *Coler. d. cap. 3. num. 240. vers. adeo ut mobilia.* Nimirum quia bona hominum causa sunt creata, ac propterea tanquam accessoria sequuntur suum principale, *Oldrad. conf. 83. num. 3. vers. accessoria enim sunt. Bertrand. conf. 121. num. 3. vers. & hoc quia accessoria & hominum causa, vol. 3.*

Declarat hanc regulam ut ossa hominum vel defuncti hic denotent domicilium: non ubi peregrinatur aut moritur dominus, *Jacob Schultz. d. q. 39. num. 50. 54. Carpzov. p. 3. const. 12. def. 13. & 6. conf. 38. num. 45. n. 1. 2. de pec. legat. l. 35. §. 3. de H. l. 32. de pign. l. 86. de leg. 3. l. 44. 78. in pr. §. ultim. l. 86. de leg. 3.*

XIV.

BONA non dicuntur nisi deducto are alieno, l. mulier bone, 72. ff. de jure dot. l. non possunt n. ff. de jure fisci. l. subsignatum 39. §. bona. l. 1. ff. de verb. signif. l. fin. §. fin. autem es alienum. *Cod. de bonis quae liber.* Rebuff. in comment. ad l. bonorum appellatio 49. vers. & sic inferitur, cum vers. seq. pag. mibi 260. & ad l. venisse 165. pag. 566. ff. de verbor. signific. Mexi. in tract. taxae panis, concl. 2. nu. 94. *Surd. d. conf. 122. num. 22. & num. 81. & conf. 216. num. 12. Gutier. pract. lib. 3. q. 43. num. 17. cum seqq. Pichard. ad §. cum autem 3. n. 7. Inst. de L. Falcid. Cald. Pereira de empi. & vendit. c. 10. num. 7. Cardos. in praxi Judicium & Advocat. verbo bona, num. 4. Perez, Cod. p. n. fiscal. Creditor. praeferrunt 3. s.*

(Ratio, quia bona proprie dici non possunt, quae plus incommodi quam commodi habent. textus in l. proprie 83. de V. S.)

BONA qui non habet, luit in corpore, l. ult. ff. de in jus vocando. l. 1. §. fin. ff. de p. n. Menoch. de arbitr. lib. 2. cent. 5. casu 447 Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiast. resolut. 251. num. 1. in 2. edit. Farinac. in praxi crimin. p. 1. q. 26. num. 1. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 3. lit. D. concl. 53. vide inf. Poena.

De

De Bonis mobilibus & immo-
bilibus vid. Res immobiles.

CAP. XXI.

De Bonis conjugum.

Axioma I.

Quæcunque bona marito administranda commissa, ex illis tanquam paraphernalibus usufructum capit & vice versa:

Quæcunque bona marito administranda non sunt commissa, ex illis tanquam receptitiis usufructum non capit.

Ratio, quia hoc tacite videtur actum, ut ob incommodum administrationis maritus iterum aliquid commodum habeat, scilicet usufructum.

Limita: ut in dubio maritus consentiente uxore videatur paraphernalia administrasse. *Brunnem. ad l. 9. ff. de jure dot. n. 11.*

II.

Quodcunque constante matrimonio ab uxore acquiritur, illud omne marito acquiritur. *l. Quintus Mutius §. ff. de donat. int. V. & Uxor.*

Ratio quia in dubio uxor ex re mariti præsumitur talia acquisivisse ad excludendam turpis lucris suspicionem. *d. l. 51. Myns. 2. O. 92.*

Hinc ergo quod operis artificialibus acquirit, marito acquirit, quamvis non possit cogi ad tales operas, nisi maritus fuerit ejusdem artificii. *Corpz. P. 2. Conf. 25. def. 15.*

Limita: ut non procedat in fortuitis lucris, v. g. hereditatibus. *l. 77. §. 8. ff. ad Scrum Trebell.*

III.

Quæcunque bona non faciunt ad necessitatem, illa revocare poterit maritus. Quia donatio inter conjuges non valet. *l. 1. ff. de donat. int. Vir & Ux.* Sic igitur revocare potest maritus catenam auream & splendidiore vestes conjugii datas.

CAP. XXII.

De Bonis vacantibus.

Quicunque merum Imperium habet, illi Jus competit succedendi in bona vacantia. Ratio: quia merum Imperium habenti competit quocunque Jus filici, filico autem Jus competit in bona vacantia. *l. 1. C. de bonis vacant. Richter. de success. ab intest. §. 5. n. 3. Matth. Coler. P. 1. Decis. 22. n. 3. Klock. de arar. Lib. 2. cap. 136. num. 18.* Guid. Papæ: *Decis. 76. n. 1. Decian. Vol. 2. Conf. 35. n. 64. Sixtin. de Regal. cap. 11. n. 37.*

Limita: ut procedat saltem de jure Saxónico. *Landrecht. Lib. 1. art. 28. Ludov. Fachs Differ. Jur. Civ. & Saxon. 35. Reinhard. P. 1. differ. 34. Befold. Thes. pract. voc. Erblose Güter in fin. & Lübeckens. Mev. ad Jus Lubec. P. 2. Tit. 2. art. 24. n. 64.* Et sic tantum in illis locis qui hoc jure utuntur, v. g. in Pomerania aliquibus Civitatibus.

Mev. *d. l. conf. Stryck. tract. de Success. ab intest. Dissert. 5. cap. 1. th. 10.*

seqq.

CAP. XXIII.

De Bonorum possessione.

Quoties in personam heredis est inhabilitas ut heres esse plane prohibeatur, toties cessat bonorum possessio. *conf. l. 12. §. 1. ff. de bon. possess.*

Ratio: quia prator non potest illum habilem efficere, quem Jus Civile pro inhabili reputat, cum ita jura tolleretur, quos verò ignorat, illos admittere potest. Deportatus igitur non potest petere bonorum possessionem bene tamen emancipatus.

CAP. XXIV.

Bona arbor.

Bona arbor bonos fructus facit. *l. quod sino- lit. 31. §. qui mancipia. 21. de edil. ed. mala verò bonos ferre non potest. gloss. ad d. §. qui mancipia.*

CAP. XXV.

Bona causa.

Bona causa bona Advocato indiget. *l. si su- peratus 3. §. 1. de pignor. Jacob Myer in hist. proc. Jur. p. 1. cap. 1. obs. 1. num. 3.* Ratio, quia bona causa etiam deteriorari & omitti potest male agendo. *d. l. 3. pr.* Sæpe enim bona causa mala est instantia, ex quo fit sæpe ut pereat lis actori. *l. 5. post. 73. de judic. Tertull. lib. de patientia.* Quoties instantia ejus deterior est causa sua. Sæpe enim licet rei persequendæ Jus suum habeat actor, sit tamen ut rem amittat, vel quod non veniat instructus probationibus ad agendum, vel quod non utatur propria actione & congrua. *Cujac. lib. 20. quest. Pap. in dist. leg. 3. de pignor.*

CAP. XXVI.

De Bona fide.

vid. Rubr. mala fides.

Axioma I.

Quicunque opinatur rem esse suam sive auctoris sui, ille est in bona fide, quia bona fides consistit in opinione, quæ excusat possessorem ab ignorantia rei alienæ. Hinc igitur etiam ille, qui postquam rem sibi comparavit, de illa dubitat, erit in bona fide, si magis rem suam esse opinetur quam alienam.

II.

Bona fides & mala fides sunt contraria, & non possunt esse in eodem subiecto. *l. 3. §. ult. pro Soc.* Unde est quod bonæ fidei contractus corrumpant dolum, *l. 7. §. 3. de dol. & malæ fidei emptio irrita dicatur. l. 1. C. de rescind. vend. adde Dyn. ad cap. possessor. de Reg. Jur. in 6. Arum n. exercit. 6. quest. 5.* Bonum enim malum esse nequit, nec malum bonum, equidem bono melius esse potest, & malo pejus: at nunquam quod malum est propterea & bonum erit, neque potest eadem de re conscientia eadem esse simul læsa & simul illæsa, simul certa & incerta: *C. I. A. de usurp.*

usurp. & usucap. c. 14. bona fides autem nihil aliud est quam illa rei alienae conscientia; mala fides rei alienae scientia. l. 32 §. 1. de usucap. l. 3. ad L. Fab. de plag. l. 27. de Contrab. Emr. l. 109. de V. S. & ibi Goedd. num. 2. Vult. ad tit. Infit. de usucap. num. 39. Wefenbec. in Paratit. d. 1. Treut. vol. 2. disp. 22. th. 6. lit. A. Augustin. cit. à Gratiano in cap. si virgo 5. caus. 34. q. 1. & 2. cap. fin. extr. de prescript. Laurent. Kirchoy 3. conf. var. 7. Ctorum 10. num. 3.

Limitationis tamen loco nota quod bona fides per stratagemata & insidias (utpote quæ fraudes propriè non vocantur, nec justitiæ & ordinatæ voluntati repugnant) non excludatur, prout allerit per textum Bibl. Josue 8. c. Dominus 2. vers. cum autem iustum 23. quæst. 2. argum. l. 26. ff. de capt. & poslim. rev. Abb. in cap. unic. num. 1. de Sagit. Dec. in l. 65. n. 3. d. Reg. Jur. Abb. Gent. 2. de bell. iure 3. Boc. de bello & duello. i. cap. 13. n. 13. Goedd. in l. 177. num. 8. de V. S. Boff. pract. crim. tit. de Respons. à reo fac. num. 21. Umm. disput. de process. 2. num. 41. & seq. Martin. Mager. de Advoc. arm. c. u. num. 83. & seq. Lips. lib. 5. pol. cap. 17.

III.

Bona fides præsumitur, l. 6. C. de dol. l. 51. pro Soc. præsertim in possidente, Laurent. Kirchoy. 2. conf. var. 7. Ctorum 44. num. 14. maxime si habet titulum verum, gloss. in cap. fin. de prescript. Bartol. in l. Celsus. num. 17. vers. sed contra. ff. de usucap. & in l. fin. in fin. C. unde vi. Panorm. in cap. gravis col. 3. vers. si vero de restit. spol. quam bona fides etiam præsumatur, ubi possessor putativum saltem allegat titulum, Bart. in d. l. Celsus n. 17. Curt. jun. conf. 28. num. 4. Socin. jun. conf. 76. num. 6. Vult. inter Conf. Marpurg. 22. num. 20. Unde est quod bona fides ex caulia injustis & temerariis causari dicitur, Paul. Castr. in d. l. Celsus de usucap. Matth. de Afflict. decis. 40. Jafon. in l. si id quod n. 35. ff. de iurisdic. Alciat. in reg. 3. pres. 5. n. 4. Welenb. conf. 4. num. 83. Bald. in l. 1. C. ubi causa stat. Sixtin. inter Conf. Marpurg. 9. n. 72. Imò solus hic longi temporis cursum potest sufficere, etsi nullus omnino allegetur titulus cap. si diligente 17. de prescript. Innocent. in cap. 2. de restitut. in integr. Alex. conf. 71. num. 1. vol. 1. & conf. 202. num. 12. vol. 6. & conf. 4. num. 3. vol. 3. Rol. à Vall. conf. 3. n. 93. vol. 1. & communem testatur Rip. in cap. cum Ecclesia. de caus. poss. & prop. num. 99. quem refert Menoch. de arbitr. jud. quæst. lib. 2. c. 43. n. 7. quod cum primis procedit si prescriptio est longissimi temporis (utpote quæ pro titulo habeatur) & cæteris suis partibus absoluta & perfecta. Vultej. Confil. Marpurg. 22. num. 90. vol. 1. Cornel. conf. 211. & 217. vol. 2. Idem præsumitur ex auctoritate judiciali. l. 32. de min. l. 28. fin. de nox. act. vide plura apud eos qui de presumptionibus ex professo scripserunt.

Ampliatur hæc regula quod vera sit non modo quoad coeptam, sed & quoad continuatam bonam fidem. Alciat. de presum. reg. 3. pres. 5. Covarruv. de spons. p. 2. c. 8. §. 1. n. 4. Vult. conf. 22. num. 22. vol. 1. adeo ut nec per simplicem interpellationem tollatur; gloss. in d. c. si diligente 17.

verb. bona fide. de prescript. Dd. & gloss. in l. penult. ff. de Evis. Vultejus Conf. Marpurg. 22. volum. 1. n. 23.

Limitat. quod nisi bona fides in iudicio allegetur nullus sit momenti, l. si adulterium 38. §. 5. Ad Leg. Jul. de adult. Gail. lib. 2. observ. 46. num. 22. excipe nisi Parens sit cuius bona fides semper præsumitur, licet non fuerit allegata, Kirchoy. 1. conf. 34. n. 86.

2. Limita: quod bona fides non præsumatur in incorporalibus nisi probetur. Bald. in l. 2. n. 16. C. de servit. & Aqua. Philip. & Francisc. in c. 1. num. 10. vers. si vero de presc. in 6. ita not. Dd. in d. l. 2. C. de servit. & aqua. Bart. in l. i. §. hoc interdictum num. 2. de ir. act. priv. Abb. in c. si diligenti. col. 5. num. 18. versic. venio ad secundum, ubi communiter ita Dd. sentire testatur de presc. Joseph. Mascard. de probat. concl. 1214. n. 15. vol. 3. Bald. de presc. 2. part. 4. pr. q. 1. n. 10. versic. tertio requiritur, ubi vid. plures ad hanc rem cit. & communem hanc esse notat Mart. Mag. de advocat. arm. c. 9. num. 104.

3. Limita nisi aliquid contra jus factum sit, tunc enim bona fides non præsumitur, c. qui contra 82. de R. Jur. in 6. Arum. exercit. 5. q. 6. Unde Zas. in l. si alienam. num. 15. ff. solut. matrim. Bonam fidem in factis sceleratis locum habere negat.

IV.

Bonæ fidei convenit summam amplecti æquiritatem. leg. 31. de pos. Bald. conf. 51. vol. 1. Unde bonæ fidei non congruit de apicibus juris disputare, l. si fidei iussor 29. §. quædam 4. Mandati. Quare etiam in mercatorum causis subtilitas juris non venit observanda, sed de simplici & plano proceditur, quoniam inter mercatores bona fides maxime attenditur, Gail. 2. obs. 27. num. 26. & seq. Gail. de arb. jud. c. 6. p. 2. art. 2. n. 27. Hæc regula ita declaranda ut procedat modo revera sint apices juris, quæ prætenduntur, non ea quæ alias etiam à jure naturali & communi requiruntur. Kirchoy. 2. var. conf. 14. n. 3. & seq.

V.

Bona fides tantundem possidenti præstat, quantum veritas quotiens lex impedimento non est. Fundatur hæc regula in l. 136. de Regul. Jur. ubi vide Philip. Matth. Hinc sicut ad dominum ita etiam ad bon. fid. possessorem pro cultura & cura fructus pertinent, §. 36. l. de R. D. & id juris habet quod Dominus l. 25. §. 1. vers. porro de usur. ratio & favor possessoris cuius semper magna in jure haberi debet ratio, l. 126. §. 2. ff. de R. 7. ita e.g. ad bonæ fidei possessorem æque ut ad dominum pertinent fructus pro cultura & curâ §. 37. Inst. de R. Divis. ita bonæ fidei possessor actione publiciana in rem agit haud secus ac dominus vindicatione. At quoties lex possidenti resistit, toties bona fides ei nihil proficit. l. 24. ff. de Usucap. quia sic adest error juris qui usucapionem impedit. l. 31. ff. de usucap. ita res quæ non sunt in commercio, v.g. sacra, religiose &c. item res furtivæ ne quidem bonæ fide præscribi possunt.

VT. Bo-

VI.

Bona fides in omnibus contractibus intervenire debet. *l. 4. C. de Obl. & A. Declarationis loco notandum* i. vocem bona fide dupliciter sumi, quatenus opponitur stricto iuri, & in hac significatione *reg. l. 4. non procedit*, vel quatenus opponitur male fidei & hactenus recte hac regula universaliter exponitur. *Pac. An. C. de Obl. & A. num. 5. & 6. Hering. de fideiuss. c. 2. num. 48. & 49.* 2. Observandum etiam bonam fidem diversimode inesse b. f. & stricti iuris contractibus: in illis eam magis requiri, unde vi contractus, qui ex bono & æquo æstimatur, & per actionem civilem doli incidens in his corrigitur; in stricti iuris negotiis tantum per actionem de dolo aut in factum. *vide l. 7. §. 3. junct. l. n. §. 1. de doli.*

VII.

Bona fides in Principibus, Comitibus, Nobilibus, Doctoribus, & aliis honestioris loci personis præ aliis exuberare debet. *Coler. de process. execut. p. 2. c. 10. n. 271. Arum. de jur. pub. discurs. Academ. 22. th. 4. conf. de contractibus axioma 16.*

VIII.

Bona fides & clausula seu promissio de præstatione doli (alles treulich und ohne Gefährde) exequantur. *Virgil. Pinget quæst. Sax. 38. num. 18. Welsenb. conf. 14. n. 17. lib. 1. Martin. Maget. de Advoc. arm. cap. 14. num. 35. sed amplius de hac re agendum in clausulis.*

XI.

BONA fides non patitur, ut bisidem creditum exigatur, c. bona fides 57. ff. de Reg. juris l. bona fides 31. ff. de positi gloss. verbo sententia. in c. suscitata 6. ubi Abb. num. 7. de integ. restit. Thom. de Thomasset in floribus legum. reg. 63. Roman. conf. 28. n. 2. vers. respondeo. ubi Apostil. in verbo non patitur, subdens propterea admitti exceptionem solutionis etiam in executione sententiæ, ne contra bonam fidem semel exactum iterum exigatur, refert Card. Tusch. d. tom. 1. lit. B. concl. f. 117. num. 1. & 2. dolose enim facit, qui contra bonam fidem facit. *Gravet. conf. 142. num. 14. vid. infra fides. & supra 2. 12. 3.*

CAP. XXVII.

De Bonitate & Bono.

Axioma I.

Quod bonum aut optimum denominatur, aut tale est absolute, aut in comparatione ad rem subiectam. Alia enim aliis conveniunt, non idē omnes appetunt. Sic multa natura ingrata, secundū diversitatem subiecti, cui applicantur, gratam mutantur bonitatem; Valerudo quam inde speramus, annon acceptam ventriculo facit amaritiem absynthii? Annon araneus alimentum præbet gallinis? Quid ni venenum est?

Quam multa pestes serpunt in greges & parcunt civibus? Bonum est, inquit Apostolus, uxorem non ducere, *1. Cor. 7.* At cui quæso, an omnibus in universum? Imò bonum est hominem non esse solum, *Genes. 2.* Illis enim demum convenit, qui sunt sicut Apostolus. *Arnis. lib. 2. relect. Polit. 7. f. 1. num. 5.*

Hinc recte Dn. D. Sebizijs exercitatione Medica 56. Nihil simpliciter & absolute bonum malumve dici debet. Sed cum aliqua distinctione & certo modo. Unde Hippocrates prudenter lib. 2. *περὶ τῶν νόσων*: πάντα τὰ φλαύρα καὶ ἀνείδωτα π: Ad aliquid omnia mala & bona sunt. Et iterum: τὸ εὖμαθρον, ἀλγέθρον, consonans dissonans est, καὶ τὸ ἀλγέθρον εὖμαθρον, hoc est unum idemque alimentum, quod uni naturæ est conveniens, alii, quæ contraria est, minus convenit: & quod huic non convenit, alii, quæ aliter constituta, congruere potest. *Es ist nichs so böß / es ist zu etwas gut.*

II.

Angusta innocentia est, si quis secundum leges tantum sit bonus, & plura sunt de officio boni viri, quam quæ præcisè legibus desiderantur. *Cic. 3. de offic. Bachov. in comment. de pact. sub Rubr. de pactis adjectis.*

III.

Bonitas intrinseca rei debet considerari secundum tempus contractus. *l. cum quid 3. ff. si certum pet. cujus est de natura non substantia, Bart. ad d. l. 3.*

IV.

Bonitas naturæ inest homini, *Menoch. de presumpt. lib. 6. q. 29. n. 1.* sed arte expolitur. *Omphal. de usurp. LL. lib. 8. c. 1. n. 3.*

V.

Sicut bono melius datur, *l. 75. §. 2. de V. O.* ita boni rationem habet minus malum comparatum ad majus c. juravit 4. caus. 22. q. 4. l. 31. in med. ubi v. not. de pos.

VI.

Bonum & malum à voluntate procedit. *l. qui injuria 53. in pr. ff. de furt. unde bonum coactum est irremunerabile, c. non satis 14. dist. 86.*

VII.

Ad bonum qui non studet malum facere videtur, *l. cap. 19. in fin. ubi gloss. de rit. nupt.* A malo enim non sufficit abstinere nisi fiat, quod bonum est, *l. in illa 50. de V. O.* duæ enim sunt iustitiæ partes ad duplex iustitiæ seu virtutis exercitium pertinentes, quæ non tantum a malo abstinendum, sed & bonum faciendum esse movent, prout ipsa tria generalissima juris præcepta nos docent, non sufficere honestè vivere, alterum non ledere, sed etiam requiri, ut jus suum cuique tribuatur, *§. 3. Inst. de just. & jur. ubi Loc. in not. lit. A. add. cap. unic. vers. sed quia non sufficit. 2. feud. 6. l. 6. §. 7. de re milit. l. in illa 50. & l. 83. pr. de V. O. can. de for. 18. caus. 22. q. 5. c. veniens de eo qui cognov. consang. ux. clem. 3. de pen.*

VIII.

Bonum quandoque fieri non debet, ne de-

H

tue

tur occasio delinquendi, *c. denique 6. dist. 21.* Ideoque bonum vitandum si ex illo potest descendere malum. Abbas in *c. cum ab omni in not. 2. de vit. & honest. cler.* malum ergo in potentia excludit bonum in actu: melius itaque est stare in terminis indifferentibus, quam ut sub spe boni malum aliquod committatur. Nam bonum ex malo gesto proveniens non excusat delinquentem, *l. 3. §. in bello. de re mil. c. relegendes 45. caus. 23. q. 5.* imo bonum prohibetur ratione mali consequentis, *c. ita ergo 5. & ibi gloss. 22. quest. 1.*

IX.

Mala admittenda non sunt, ut inde sequantur bona, *can. forte 3. caus. 14. q. 5. can. sic non sunt 10. caus. 32. q. 4. c. fin. 32. q. 8. cap. super eo 4. de usur. c. 3. & ibi gloss. ne cler. vel monach. sed diffugiendum quod malum est, muniendum vero undique quod melius, ut loquitur Justinianus in Nov. 89. pr. & c. 7.* Et ideo non sunt facienda mala, ne alii graviora committant, talis namque compensatio apud Christianos locum sibi non vindicat, *can. quod ait. 1. dist. 14. c. 1. de convers. infidel.* Unde qui hac intentione mala accipit aut facit, ut bene dispenset, gravari potius quam juvari censetur, *c. non est putanda 27. caus. 1. q. 1.* Et sanctus virse non putat eligi ad melius, si ipse factus est deterior, *can. legi 16. quest. 1.*

Et hæc quidem ita regulariter obtinent, limitationis loco notandum quod ubi inveteratum malum est, ita ut medicina ipso morbo periculosior videatur, malum non approbetur, sed toleretur propter bonum, quod ex malo sequitur, *cap. denique 6. dist. 4. cap. nervi 2. circa fin. dist. 13.* Eleg. hac de re Tiberius in prudentissima Oratione ad Senatum habita v. Tacit. 3. Ann. 53. n. 2.

X.

Bonum honestum præfertur bono utili Bald. in *l. Julianus num. 2. ff. si quis omnia causa testam.*

XI.

Bonum diu servatum non facile mutatur, Zas. in *l. minimè in pr. ff. de leg.*

CAP. XXIII.

De Bono & æquo. adde
supr. lib. 1. cap. de Æquitate.

Axioma I.

Bonum & æquum debet iudex considerare, *l. 2. in fin. si quis caut.*

II.

De bono & æquo si tractatur plerumque sub auctoritate juris scientia perniciosè erratur, *l. si servum 91. §. 3. vers. & Celsus adolescens 3. de Verb. Obl.*

III.

Ex bono & æquo ubi agitur non est curandum de Apicibus juris, *l. si fideiussor 29. §. 4. ubi Bart. Mandat. cap. dilecti. ubi gloss. extra de Jud. vide supra de bona fid. & lib. 1. de æquitate.*

CAP. XXIX.

De Bono publico. v. infra
publicum.

Axioma I.

Bonum publicum privatorum commodis anteponitur, *Nov. 39. c. 1. pr. vers. sancimus,* adeo ut propriæ hic consanguinitatis & pietatis ratio merito cesset, sic priscis olim Romanis disciplina castrorum antiquior fuit parentibus quam charitas liberorum, *l. 19. §. 7. de capt. & possim. revers. & filius qui patrem Reipublicæ hostem occidit præmio laudeque dignus iudicatur, in l. 35. de relig.*

II.

Bonum publicum fundatur in æquitate, Honded. vol. 1. conf. 81. n. 30.

CAP. XXX.

De Bono viro. Bono.
Sancto.

Axioma I.

Bonus est, qui prodest, quibus potest, & nocet nemini nisi lacesitus injuria, Cic. 3. offic. Bonus enim nocere non cupit *c. sapiens 14. caus. 6. qv. 1.*

II.

Bonus quis efficitur exemptus à mala conversatione. *l. 25. §. 6. de Ed. Ed.*

III.

Bonis sancta profunt ad salutem malis ad iudicium: mala autem profunt bonis; per malum enim fit bonum, cum bene accipitur malum, ut eleganter exemplis declarat in *can. & sancta 66. & seqq. de consec. dist. 2.*

IV.

Propter bonos interdum satius est prodelle malis, quam bonis deesse propter malos, Senec. lib. 4. de benef. c. 28. Hering. de fideiuss. c. 1. n. 44.

V.

Bonos paucos habere sanctius est quam multos malos, *c. cum sit ars 14. vers. sanctius enim, de etate & qualitat. prae. & c.*

VI.

Boni bonis nascuntur & fortibus. *vid. infr. Axiom. IX. in ampliatur.* Unde Aristot. 7. Polit. 8. ait: *Par est meliores eos esse qui ex melioribus.* Sicut enim parentum vitia & liberis innasciverisimile est *l. 5. §. 1. C. ad Leg. Jul. Majest. Aur. Bul. tit. 24.* sic & virtutum quædam propago esse creditur, Gloss. ad *l. 31. §. 21. verb. non infamata. de Edil. Edict.*

Sapientissimè tamen hæc regula fallit: unde iterum in proverbium abiit heroum filii noxæ: & rectè ex exemplo Abraham, Isaac & Jacob, Pontifex propter eorum copulationes cum ancillis 4. genera hominum figurari observat, quod nempe aut per malos nascantur boni, aut per bonos mali, aut per bonos boni, aut per malos mali, *c. recurvat. 2. caus. 32. q. 4.*

VII.

Boni à malis in hac vita penitus separari non possunt: illud enim esset arrogantis & nimium inflati. Qui enim alios non tolerat ipse sibi per impatientiam testis est, quod non sit bonus: Abel

bel enim esse reuict quem Cain malitia non ex-
ereet: malorum vindicta Deo relinquenda.

Limitationis loco notari potest, quod utur
boni à malis in hac vita separari nequeant corpo-
raliter, separantur tamen spiritaliter. Sunt enim
in Ecclesia Dei homines mali ut humores in cor-
pore. c. quomodo exaudit Deus. 41. de consecrat.
dist. 4.

VIII.

Boni premiis afficiendi, mali coercendi poe-
nis sunt. l. 1. §. 1. de just. & iure.

IX.

BONUS quilibet in dubio praesumitur,
l. maritò 51. ff. pro socio. l. quoties 18. §. qui
dolo. ff. de probationib. cap. unic. de scrutin.
in ord. faciend. cap. dudum 16. & cap. ult.
de praesumpt. Bernard. reg. 65. Duen. reg.
75. Socin. reg. 30. Tiraquel. de praescript.
§. 1. gloss. 2. vers. sed quod pag. mibi 87. A-
retin. consil. 23. num. 10. vers. ad tertium.
Alciat. de praesumpt. reg. 3. praef. 2. Socin. in
l. cum prator. §. rogo. ff. de legat. 2. & consil.
15. num. 15. vol. 1. Marfil. in l. 1. num. 67. ff.
de Sicar. Crav. conf. 8. n. 1. Mench. illustr.
cap. 70. nu. 3. Mascard. de probat. concl. 222.
& 224. & concl. 878. concl. 1003. Menoch.
de praesumpt. lib. 5. praef. 3. num. 15. Pac. de
probat. cap. 16. num. 17. lib. 1. & cap. 53. num.
30. Flamin. Paris. de resignat. benefic. lib.
10. quest. 3. n. 63. Petr. Alphons. de Vascon-
cellos in harmonia rubricarum iuris Ca-
nonici, ad rub. de scrutinio in Ordine fa-
ciend. num. 3. seqq. Brunor. à Sole in locis
communib. verbo bonus. Cened. ad Sextum
collect. 29. num. 1. Card. Tusch. d. tom. 1. lit.
B. conclus. 123. Gare. Girunda de privilegio-
rum seu exempt. explicat. n. 1500. Mendez.
à Castro in praxi Lusitana, lib. 3. c. 1. n. 64.
(Ampliatur hac reg. per Innoc. in C.
dudum 2. de Elect. ubi scribit: Si probatur
Electum esse venatorem, praesumitur hoc
licita recreationis ergo facere, vel si pro-
batur irascibilis, vel indignabilis natura,
interpretatur, quod ex iusta causa hoc fa-
ciat: ubi Abbas quem sequitur Felin. in
verb. Idoneus.) Thom de Thomasset in flo-
rit. legum. reg. 67. ubi quod bonus praesu-
mitur. qui de bono genere natus est, A-
loyf. Ricc. in decis. Curiae Archiepif. Neapol.
p. 1. decis. 62. n. 6. Octav. Glorit. resp. 6. n. 77.
(seu bonis parentibus ortus Gloss. ad l.
quod si nolit 31. §. qui mancipia 21. in verb.
non infamata. ff. de Ad. Ed. Item qui bo-
na nationis. d. l. 31. §. 21. de Ad. Ed.) Fa-
rinac. in praxi crimin. p. 1. quest. 47. n. 282.
ubi quod ex educatione bona quis bonus
praesumitur, Menoch. de praesumpt. lib. 5.
praef. 1. n. 29. ubi limitat, quando agitur de
salute animae, Sanctarel. var. resol. p. 1.
resol. 2. n. 4. Phil. Pasch. de virib. patrie po-

test. p. 2. c. 2. n. 25. ubi dicit, quod licet
quis bonus praesumatur, non tamen 1.
optimus, & qualitas illa debet probari
(Alciat. reg. 3. praesumpt. 2. n. 9. de praesumpt.
Angel. in l. 2. §. diem ff. quemadmodum te-
stamenta aperiuntur) Vincent. Caroc. sing.
286. ubi ait intelligendum axioma. 2. in
persona particulariter considerata, secus
in populo simul collecto, & coadunato,
quia in eo homines non integri, sed cor-
ruptibiles adesse praesumuntur, in accla-
mationibus scilicet, & aliis non maturè
gestis.)

(Limit. 3. quando agitur de aliquo pro-
movendo: tunc enim integritas non pra-
sumitur, sed debet adhiberi aliqua infor-
matio. Ita tenet Cardin. Clement. 1. in 2.
rota, de concess. praebend. Alciat. de pra-
sumpt. reg. 3. praesumpt. 2.)

4. Non habet locum hac regula si qua-
stio sit de facultatibus. Gloss. communi-
ter approbata in l. si vero §. qui pro rei
qualitate in verb. dubitetur. ff. qui satisda-
re. & ibi Jason.

5. Quando contra aliquem esset com-
munis fama, quia tunc illam purgare ne-
cesse habet. Bartazol. lib. 1. consil. 6. decis.
2. quest. 5. per tot. tit. de purgat. Canon.

6. Quando quis semel fuerit malus,
tunc semper maxime in eodem mali ge-
nere talis esse praesumitur. l. si cui. 7. §. 3. ff.
de Accus. confer infra reg. qui semel malus,
semper praesumitur malus. Herm. Vult.
Consil. Marpurg. 15. n. 88. vol. 2.

7. Hac regula concernit personam ho-
minis, ut illa excusetur à sinistra suspicio-
ne doli & fraudis, si quid minus rectè di-
ctum aut factum reperitur, ut id potius
fragilitati humanae imputetur, quam ma-
lo consilio; non justificat autem ea, quae
circa personam versantur, ut iusti praesu-
mantur actus hominum. Modest. Pistor.
p. 2. quest. 75. n. 1.

Praterea hac praesumptio non praeju-
dicat tertio. Decius consil. 445. incipit in
casu ad me translato. num. 61. ibi & in prae-
judicium alterius & c. Abbas Panormitan.
in cap. cum injure. 31. num. 2. vers. item cum
agitur de praedicio alterius. extra de offic.
& potestate judic. Modest. Pistor. part. 2.
quest. 76. n. 1. & ibi Schultz in not.)

CAP. XXXI.

De Brevitate.

Axioma I.

Brevitas non paginis aut lineis metienda, sed
rerum necessariorum & verisimilium tracta-
tione

tione censenda. Cothman. 2. respons. 59. n. 341. & seqq.

II.

Brevitas actus & temporis facit presumi consilium, quod illico sequitur. Alex. vol. 2. consil. 69.

III.

In causis modicis & brevibus nulla requiritur scriptura, nec respectu sententiae, nec respectu processus, sed creditur simplici informationi iudicis seu Notarii. *auth. nisi breves C. de sentent. ex per. recit. vid. Gaden. fol. 141. num. 1.* Quae autem dicantur breves causae, illud arbitrio iudicis committitur. *Idem num. 9. hac de re late Honthem. lib. 1. de art. not. cap. 27. n. 13. per totum.*

IV.

BREVITATI studendum est, non autem multiloquio, & superfluis Franc. Aretin. *consil. 1. Deceveram jam diu. in princ.* quem refert Card. Tusch. *pract. concl. tom. 1. lit. B. conclus. 127. n. 1.* (quia brevitatis parit locutioni gratiam. *cap. definitus 21. in fin. consil. 18. quæst. 2. Gabr. & Sarayn. in addit. ad Ludov. Rom. Singul. 746. vers. nam & brevitatis & seqq.* Matth. Berlich. *part. 1. concl. pract. 9. n. 32.* longèque melior est prolixitate, Barth. Socin. *consil. 61. num. 6. vol. 1.*) at verba superflua & inania solent stomachari prudentes, Roland. à Valle *consil. 39. num. 2. lib. 2. & consil. 61. in princ. lib. 3.* quem refert Cardin. Tusch. *tom. 7. lit. S. concl. 895. num. 31.* (prolixitas enim confundit ingenium hominis fragile. *l. ampliore 39. §. 1. C. de appellat.* tedium generat animis auditorum. *§. quibus 2. Const. de nov. Cod. faciend. neque aliquod suffragium conferunt Const. de emend. Codic. Dom. Justin.* Penè nihil immensum bonum *Novell. 3. in pr.* Hinc unusquisque abstinere debet à superfluis, *l. breviter 1. ff. de offic. praefect. praetor. l. instrumentorum 8. C. de precib. Imper. off. l. pediculis 32. §. 6. de aur. & argent. legat. l. si is à quo 3. §. fin. ut in possess. legat. fac. l. 1. in princ. & ibi Bart. ff. de orig. iur. consil. Did. à Segn. in Repet. L. si ex causa legati. ff. de verb. obligat. num. 6. ibid. plura in addit. Didaci Perez. cum frustra fiat per plura, quod potest fieri per pauciora, *ut in l. 1. ff. quod met. caus. Didac. à Segur. dicto loc.* quod maxime locum habet in legibus, ubi non debet apponi etiam unica syllaba superflua, ut *ibidem* Baldus notavit, & longè magis in summatario, utpote quod magis verba breviter quam ipsa lex continere debet, & nomina consona rebus. *l. fin. C. de donatione ante nupt. & in §. Est & aliud. Inst. de don.*) Unde gaudent etiam brevitate moderni *l. ampliore 39. §. in refutatoris §. 1. C. de appell. gloss. in l. 1. ff. quod met. causa, Joan. Andr. in procem. Decretal. in**

verb. Gregorius. in princ. ubi intelligit, dummodo, (quod saepe tamen fit Oros. *in praefat. advers. pag. lib. 3.*) non sequatur obscuritas & incertitudo (Concinna enim brevitatis laudem meretur ipsis rebus conveniens, & quae neque plura, neque pauciora, quam oportet, complectitur omnibus in rebus, praecipue verò in ipsis artium praeceptis grata. Jac. Umphal. *de usurpat. legum lit. 6. c. 5. n. 1.* de brevitatis laude amplius vid. Costal. *in parerg. fol. 7. add. Spec. de Advoc. §. consequenter. v. ad ejus.*) Et sanè quod consultor verborum prolixitatem rejicere debeat, ait Roland. *d. consil. 61. num. 2. lib. 3.* (& substantialiter loqui Aretin. *consil. 35. incipit Viso. colum. 1. Bertazol. lib. 1. consil. 6. num. 1.* (quia longa loquacitas solet stomachari legentes, ut dicit Castrensis. *consil. 191. in princ. lib. 2.* & tedium animis inferre, secundum Baldum *consil. 155. loquacitate omissa lib. 2.* & Curt. jun. *consil. 288. num. 5. & consil. 329. in princ.* (Unde merito Cujacius *in praef. lib. 1. Respons. Scervolae* eum Jurisconsultis omnibus pro exemplo constituit, cum inquit: *Sit hic auctor nobis pro exemplo, cum de Jure consulimur ut ad ejus exemplum breviter de jure respondeamus secundum factum, secundum propositum & secundum hypothesein.* Cognito enim facto perito homini jus in facili & in proclivi est. Imperito neque pes neque caput sermonis usquam apparet. Est enim omnis imperitus *dialector.* Sapiens enim ex paucis multa intelligit, secundum glossam in §. 1. verb. opinari. *authent. de consang. & uter. fratr. col. 4.* Et stultum est querere gloriam ex sermonum foliis magis quam ex radice rationis *cap. Marcion 64. caus. 1. quæst. 1. l. 3. §. conditio. de adim. legat. cap. sedulo. distinet. 38.* Ideo verborum apparatus & multiloquio omisso absque longo circuitu. *arg. Clem. auditor 3. in fin. extr. de rescript. l. 3. C. de relat.* circa decisionem juris brevitati studendum, Colerus *consil. 48.* censet, quod etiam notavit Hering. *cap. 10. de fidejuss. num. 156.* Quod fit, quando argumentorum prolixitate omissa breviter distinguimus. *Caball. part. 2. de divid. & indiv. pag. 217. n. 386.*)

CAP. XXXII.

De Brevitate temporis vel termini.

Axioma I.

Brevitas temporis non solum actum reddere nullum per tradita à Roland. *consil. 76. n. 23. vol. 1.* Menoch

i. Menoch. de Arbitr. quæst. lib. 1. quæst. 42. Verum etiam fraus & dolus præsumitur. Tirac. de retract. §. 1. gloss. 7. n. 77. & Cephal. conf. 89. num. 1. lib. 1. Farinac. 1. decis. 14. in addit. tit. 6.

II.

Brevitas temporis facit præsumi eundem actum & statum. Aretin. conf. 83. col. 5. facit, ut non possit adhiberi causa cognitio. Gilhauf. arbitror. judic. part. 1. c. 1. §. 71. num. 2. vel ratio recte reddi. Masf. de prob. concl. 240. num. 3.

III.

Brevitas termini non vitiat contractum bonæ fidei l. insulam §. 8. in operis. ff. Locat. sed arguit iniquitatem judicantis cap. ad petitionem 22.

FINIS LIBRI SECUNDI.

LIBER TERTIUS.

CAP. I.

De Cadaveribus.

Adavera quàm citissimè sepultura dari Reipubl. interest. Ratio, quoniam cadavera foetorem solent excitare, unde facilè pestis aliaque morborum genera nascuntur arg. l. 3. §. Divus. ff. de sepulcr. viol. Spec. tit. de Appell. §. in quib. vers. 10.

Nic. Boër. decis. 287. Unde meritò providendum, ne cadavera maneant insepulta Jafon in l. ult. §. 9. C. de Jur. delib. cum aliis cit. à Carpz. p. 1. Conf. 28. def. 39. n. 2.

Amplia hanc regulam quod procedat, ut ut etiam interesse privatorum prætendatur, quoniam hoc merito publico cedere debet. arg. l. 1. fol. marim. Novell. 39. cap. 1. vers. Sancimus. Gomez. tom. 2. 12. num. 56. Hinc puniuntur, qui privati debiti causa corpora mortuorum sequestrare aut arrestare tentant, prout ostendit Carpzov. p. 1. Conf. 30. def. 22. per tot.

Limita hanc regulam: nisi exemplum & Reipublicæ utilitas sive cadavera insepulta relinquere, velut punitorum ob læsam Majestatem, l. 1. & l. 1. de cad. punit. vel manifestè hæreticorum & usurariorum, quorum corpora etiam evelli possunt & exhumari Rip. in tract. de remed. contr. pest. num. 145. Gramm. decis. 82. num. 5. aut denique parricidarum & sciplos interficientium Jaf. in l. 2. col. 1. C. qui test. fac. Didac. Cov. lib. 1. var. res. c. 2. n. 11.

CAP. II.

De Cæcitate.

Axioma I.

Cæcitas superveniens non adimit honorem antea quæsitum, l. infamia §. C. de decur. sed impedit à novo honore querendo l. 1. §. 5. de postulando. ratio videtur, quod oculorum vigor haud parum tam gratiæ quàm auctoritatis affe-

de accusat. ubi Innoc. §. ad c. 1. de dilat. imò arguit multa Barth. Bertazol. consult. decis. lib. 12. conf. 269. num. 11. Brevitas autem termini æstimatur ex qualitate locorum & causæ N. 69. c. 2. §. l. 1. §. ult. C. de dilat. Eleganter recess. de Anno 1594. §. Solten sich aber auch Sachen zu tragen. 52. ibi: Damit sich dann niemand Abskürzung der Zeit oder Ubereilens billich zu beklagen / diffals setzen / ordnen und wollen Wir / daß der Richter in solchen Fällen / nach einer jedwedern Sachen Wichtigkeit ferner des Wegs / und Erwegung anderer Umstände gute geraume Termin ansehen / sich auch gleicher Bescheidenheit in prorogation derselben gebrauchen soll.

rat. Unde, notante Procopio, Persæ ne luscum quidem ad Magistratum admittebant.

Judex tamen cæcus esse non prohibetur, l. 6. de jud. quem textum licet nonnulli accipiant de cæcitate superveniente judicio jam cæpto; textu tamen non distinguente, nec nostrum erit distinguere, l. 8. de publ. in rem act. præsertim cum argumentum à magistratu ad judicem ex l. 1. §. 5. de postulando tanquam à separatis petitis, minus stringat.

II.

Cæcitas interdum à Collectis eximit. c. licet. X. de Censibus. Idem in surdo & muto. Hi morbi denique excusant à munere jam suscepto. l. 40. de Excus. Tut. licet non honore. Erronem. ad l. 1. C. qui morbo.

CAP. III.

De Calamitate.

Axioma I.

Calamitatis suæ auctor frustra legis auxilium implorat. l. 134. de R. Jur. Unde si mulieris culpa maritus ad inopiam redigitur, mulierem non habere dotis privilegium, notat Dn. Carpz. p. 1. conf. 28. def. 85. cum cit. ibi. quod apprimè etiam observaverunt statuta Argentin. Reipub. Vom ungeerbten Ausgehen §. n. ibi. Und da sich ersünde / daß eine Frau durch überflüssige Kleidung &c. zugleich schuldig / dieselbe soll der Cession und Abtretung sich nicht behelffen.

II.

Omnis calamitas morte finitur Tirac. in tr. de nobil. c. 31. nu. 498. Ratio, quia mors omnia solvit. Novell. 22. cap. 20. vid. infra lib. II. cap. de morte.

CAP. IV.

De Calliditate, v. infra
Dolus, Fraus.

Nemo debet propter calliditatem suam actionem habere. l. 6. §. ult. Mand. Vide hanc regulam tractatā cum suis amplificationibus & limitationibus